Vlaams Parlement

vergadering **C48 – OND6**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

# Commissievergadering

## Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 27 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van bedrijfsstages voor leerkrachten
- 61 (2011-2012)
Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beperkte deelname van leraren aan bedrijfsstages
- 158 (2011-2012) 5

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kostenbeheersing in het secundair onderwijs
- 2862 (2010-2011)
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kostenbeheersing in het secundair onderwijs
- 98 (2011-2012)
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onbetaalde facturen in het secundair onderwijs
- 286 (2011-2012) 9

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het hoofddoekenverbod
- 120 (2011-2012) 14

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van het niet verlengen van het mandaat van de Moslimexecutieve voor de opdrachten die ze heeft in verband met het islamonderwijs
- 145 (2011-2012) 17

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aanbod van levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs
- 146 (2011-2012)
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatorische moeilijkheden bij de invulling van levensbeschouwelijke vakken
- 197 (2011-2012)
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken in het gemeentelijk onderwijs
- 228 (2011-2012) 19

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van een stimuleringsplan techniek en wetenschappen
- 165 (2011-2012) 24

Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over Turkse lessen door een Nederlandsonkundige Turkse juf in een basisschool in Lommel
- 177 (2011-2012)
Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een Nederlandsonkundig Turks personeelslid in een Lommelse school
- 184 (2011-2012)
Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het thuistaalproject in Lommel
- 196 (2011-2012) 28

■

**Waarnemend voorzitter: mevrouw Marleen Vanderpoorten**

**Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de evaluatie van bedrijfsstages voor leerkrachten**
**- 61 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van mevrouw Goedele Vermeiren tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beperkte deelname van leraren aan bedrijfsstages**
**- 158 (2011-2012)**

**De voorzitter**: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Minister, op 1 september 2011 is de wettelijke basis voor de bedrijfsstages voor leerkrachten weggevallen. Het regeringsbesluit van 2009 liep af op de laatste dag van augustus 2011. Nochtans toont het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) naar de bedrijfsstages voor leerkrachten, dat we tijdens de vakantie mochten ontvangen, dat de impact van een bedrijfsstage groot is. Leerkrachten sturen na hun bedrijfsstage hun vakinhoud bij, geven meer voorbeelden uit de praktijk of kopen nieuw materiaal aan. Daarenboven voelen ze zich deskundiger in hun vakdomein en voelen ze zich geloofwaardiger. De leerlingen reageren daar blijkbaar positief op en zijn meer gemotiveerd. Dat lijkt me toch een sterke evaluatie van de impact van de bedrijfsstages.

Hét knelpunt is een goede vervanger te vinden, zo stelde het onderzoek vast. Dat is niets nieuws, het wordt nog eens bevestigd door dit onderzoek. Leerkrachten willen hun leerlingen in goede handen achterlaten. Al te vaak vindt men voor die korte periode geen vervanging. De vorige Vlaamse Regering had een systeem van korte vervangingen ingesteld, met een premie voor vakantieperiodes. Deze premie sneuvelde vorig jaar in de besparingsronde. Het budget voor de vervangingen werd ook beperkt.

Ik heb opgevraagd in welke mate de beschikbare vervangingseenheden worden gebruikt. Spijtig genoeg worden ze iedere keer maar voor een derde opgenomen. Er is dus een tegenspraak tussen het succes van de bedrijfsstages als een soort van nascholing en de impact op de leerkracht, en anderzijds het gebrek aan succes voor wat betreft de aantallen deelnemers.

Minister, waarom werden de bedrijfsstages niet bij besluit verlengd, zodat zij onmiddellijk, zonder een rechtsvacuüm, hadden kunnen worden verlengd, bijvoorbeeld voor dit jaar? Zal dat nog geregeld worden of is dat intussen gebeurd? Zult u een systeem van korte vervangingen, dat helpt zoeken naar vervangers, opzetten, bijvoorbeeld binnen een ruimere vervangingspool? Ik verwijs hier naar het bredere debat over de loopbaan van de leerkracht. Vroeger hadden wij een vervangingspool. Kan dat daar een plaats in vinden? Denkt u daaraan? Of hebt u een alternatief?

Minister, ik las in het Actieplan Ondernemerschapsonderwijs, dat twee weken geleden door de regering werd besproken, dat er – het was zeer cryptisch omschreven – een soort van project zal worden opgestart voor ‘vliegende leerkrachten’, dat zijn leerkrachten die kunnen inspringen als er leerkrachten op bedrijfsstage gaan. Kunt u over dat idee meer duidelijkheid geven? Is het al concreet? Wanneer gaat het van start?

Is het een optie om in het functieprofiel op te nemen dat elke leraar secundair onderwijs binnen de vijf jaar een zinvolle bedrijfsstage kan doen? Kunnen de bedrijfsstages uitgebreid worden naar onderwijzers in het basisonderwijs en eventueel naar directeurs en adjunct-directeurs? Die groepen zijn er nu expliciet als uitzondering niet bij betrokken. Bent u van plan bedrijven te stimuleren om kwalitatieve stages mogelijk te maken? Op welke manier?

**De voorzitter**: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

**Mevrouw Goedele Vermeiren**: Voorzitter, mijn vraag sluit bijna volledig aan bij die van mevrouw Poleyn. Het onderzoeksproject 'Evaluatie van het professionaliseringsbeleid van basis- en secundaire scholen' werd inderdaad onlangs afgerond. Minister, ik wil u graag enkele vragen stellen naar aanleiding van de beperkte deelname van leraren aan bedrijfsstages.

Uit de resultaten blijkt dat het merendeel van de leerkrachten die op bedrijfsstage gaan, werkzaam is in het beroeps- of technisch secundair onderwijs. Deze gegevens sluiten dan ook aan bij de meest genoemde redenen om deel te nemen aan de bedrijfsstages. De respondenten geven aan dat de voordelen en motivatie om deel te nemen aan een stage, liggen in het actualiseren van de leerinhoud op basis van opgedane ervaringen, het op de hoogte blijven van de competenties die verwacht worden vanuit het bedrijfsleven en het geven van een verbeterde begeleiding tijdens de stageperiode van hun leerlingen.

Ondanks alle voordelen worden er ook problemen gesignaleerd met betrekking tot de bedrijfsstages. In twee derden van de bevraagde scholen heeft nog geen enkele leerkracht ooit een bedrijfsstage ondernomen. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat er geen geïnteresseerde leerkrachten worden gevonden, dat de school andere professionaliserings-prioriteiten nastreeft, maar vooral dat er niet in vervanging kan worden voorzien voor de betrokken leerkracht. De leerkrachten geven zelf aan dat ze een kosten-batenanalyse maken om uit te maken of ze al dan niet wensen deel te nemen aan een bedrijfsstage. De angst dat hun leerlingen achterstand zullen oplopen of het feit dat collega's extra zullen worden belast door hun afwezigheid, speelt mee in de afweging om de stage alsnog aan te vatten.

Zoals al aangehaald, blijkt dat de ervaringen die de leerkracht heeft opgedaan tijdens de bedrijfsstage concreet kunnen worden toegepast tijdens de lessen. Het helpt hen ook na te denken over hun taak als leerkracht en geeft hun het gevoel beter te kunnen lesgeven. Het gebruik van realistische voorbeelden en het verwijzen naar de opgedane ervaring zorgt ervoor dat leerlingen hen als betrouwbaar en geloofwaardig zien. Bovendien voelen ze zich dan ook deskundiger in hun vakdomein en verbetert de relatie met de leerlingen. Ik kan mij daar iets bij voorstellen.

Het onderzoek stelt ook dat leraren wel vaker op stage trekken naar een bedrijf, maar dat deze stages niet voldoen aan kenmerken om als bedrijfsstage erkend te worden.

Minister, hoe interpreteert u de conclusies van dit onderzoek? Zult u er rekening mee houden in uw beleid? Zult u er verder over nadenken? Bent u bereid om de kenmerken voor de bedrijfsstages, die toch wel heel specifiek waren, te herbekijken zodat de stimulans om aan bedrijfsstages deel te nemen eventueel toch zou worden verhoogd?

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

**De voorzitter**: De heer De Meyer heeft het woord.

**De heer Jos De Meyer**: Voorzitter, minister, collega's, de vraag van de dames Poleyn en Vermeiren is terecht, maar de vraag van mevrouw Poleyn is al enkele weken geleden ingediend. Minister, u hebt ondertussen beslist dat er een verlenging komt van de bedrijfsstages met één jaar. U hebt op 14 oktober 2011 samen met minister-president Peeters en minister Muyters een beslissing genomen in verband met het ondernemerschapsonderwijs. In het persbericht stelt u een aantal zaken die in dit kader interessant zijn: "We willen leraren ook de mogelijkheid geven om voeling te krijgen met ondernemerschap. Bedrijfsstages voor leraren, zeker indien de stage in kleinere ondernemingen doorgaat, zijn daar een goed middel voor. Een van de knelpunten waarom leraren tot nu toe nog te weinig op bedrijfsstage gaan, ligt in het probleem van de vervanging van de leraar die op stage gaat. Via een proefproject dat het probleem van de vervanging wil opvangen, wordt geprobeerd om meer leraren op bedrijfsstage te laten gaan." Dat is verdienstelijk, maar ik blijf met vragen zitten.

Minister, u voert terecht een verlenging in en u neemt, ook terecht, het initiatief om die twee te koppelen in één geheel en om tegelijkertijd, voor de problematiek van de vervangingen, die u terecht onderkent, naar een regeling te zoeken waar niet alleen de problematiek van bedrijfsstages mee kan worden opgevangen maar ook die van korte afwezigheden en dergelijke meer. Zo zou u dit in een veel globaler kader kunnen stoppen. En zo zou u binnen scholengemeenschappen tot een systeem kunnen komen om gemakkelijk te kunnen inspelen op vervangingen, zowel voor ziektes als voor korte bedrijfsstages en een aantal andere zaken die zich kunnen voordoen.

**De voorzitter**: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten**: Minister, ik sluit mij aan bij de vragen die gesteld zijn. Ik vind het een heel belangrijk onderwerp, vooral in het kader van de discussie over de link tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De vorige minister van Onderwijs was ook minister van Werk. Dat was goed. Minister, ik heb vorige week over de link tussen onderwijs en arbeidsmarkt een vraag gesteld aan uw collega van Werk. Zijn antwoord ontgoochelde mij zeer. Ik had heel sterk het gevoel dat we opnieuw een stap achteruit zijn gegaan en dat die link niet zo evident lijkt. Mijn collega's, onder meer mevrouw Poleyn, waren het daarmee eens.

We moeten alleszins waakzaam zijn om die link onderwijs-arbeidsmarkt te behouden en versterken. Dat moet natuurlijk van twee kanten komen. Ik heb geen kritiek op u in dit verband.

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Ik moet dat antwoord van mijn collega eens lezen.

Mijnheer De Meyer, u bent goed geïnformeerd. We hebben inderdaad op 30 september 2011 beslist om de bedrijfsstages met slechts één jaar te verlengen. De reden daarvoor is dat er heel wat initiatieven ontwikkeld worden: de Professionalisering van Leraren en Docenten op het vlak van Ondernemerschap (Proleron), werkplekleren, de competentieagenda, het besluit bedrijfsstages en de nascholing van de regionale technologische centra (RTC's). We willen deze initiatieven beter op elkaar afstemmen. We werken aan een geïntegreerde en gecoördineerde aanpak voor het toekomstige beleid aangaande de bedrijfsstages. Bedrijfsstages zijn een vorm van professionalisering en dienen niet meer apart bekeken te worden, maar als een volwaardig onderdeel van de competentieontwikkeling van leraren. Ik zal mij voor de beslissing van het toekomstig beleid niet enkel baseren op kwantitatieve data, maar ook op kwalitatieve data. Ik verwijs naar het professionaliseringsbeleid in basis- en secundaire scholen. Dat is het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO).

De problematiek van de vervangingen wordt meegenomen in het – ik durf het bijna niet meer te zeggen – loopbaandebat. Het is nog niet publiek gemaakt wat we daarover denken. Het professionaliseringsbeleid is een belangrijk aspect in ons denkschema. We kunnen maar een duurzame oplossing vinden in dat kader. Dit is weer een mooi voorbeeld van hoe alles met elkaar verbonden is.

Ik ben het helemaal met u eens dat het voor een personeelslid heel interessant is om in een andere omgeving te functioneren, in een stage of een baan, denk aan detachering met terugbetaling. Alleen komt de knowhow die men daar opbouwt, te weinig terug in het onderwijs. Daar moeten we vragen over durven te stellen. We moeten een ruim kader hanteren, met de minister van Werk en met de hele sector.

Ik was gisteravond bij het uitgebreid directiecomité van Agoria. We hebben het daar over de bedrijfsstage gehad. Ze zijn daar vragende partij voor. Ik heb hen op het hart gedrukt dat er – in tijden van economische crisis maar ook daarbuiten – voldoende plaatsen beschikbaar

moeten zijn als we overgaan naar een systematische organisatie van bedrijfsstages. Dat geldt nog meer voor de leerlingen dan voor de leerkrachten.

We hebben dus maar een verlenging van één jaar goedgekeurd omdat we het kader willen herbekijken.

**De voorzitter**: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: En mijn vragen drie en vier?

**Minister Pascal Smet**: Het functieprofiel en de uitbreiding naar andere doelgroepen worden meegenomen in het loopbaandebat. Ik heb die vragen indirect beantwoord, maar misschien was ik niet zo duidelijk. We moeten het in een ander kader bekijken en als een volwaardig onderdeel van de professionalisering. De competentieontwikkeling van leraren geldt uiteraard voor alle niveaus.

De directeurs zitten eveneens in dat loopbaanpact. Wie kan directeur worden? Wat is het profiel? Moeten dat allemaal dezelfde profielen zijn? Hoe organiseren we dat? Ook dat is een fundamenteel onderdeel van het leerkrachtenloopbaanpact.

**De voorzitter**: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Minister, uw antwoord is tegelijk positief en frustrerend. Positief is dat het voor een jaar verlengd is, en ook dat u het breed wilt bekijken en er effectief iets wilt van maken.

Ik verwijs naar de hoorzittingen omtrent de hervorming van het hoger onderwijs. De rode draad daarin was voor mij dat de leraar centraal staat, net als zijn competentieontwikkeling. Ik ben dan ook blij dat dit daarbinnen een plaats kan vinden. Tegelijk bewijst dit voor mij dat we niet moeten wachten op een grote structurele hervorming om er werk van te maken.

Ik begrijp dat u tegen het einde van het jaar een plan klaar zult hebben. U legt uzelf de druk op van één jaar. Het persbericht naar aanleiding van de beslissingen over het Actieplan Ondernemerschap in het Onderwijs, waar ik trouwens heel blij mee ben, gaat heel sterk in op onze resolutie. Er stond ook iets in over de bedrijfsstage voor leerkrachten. Begrijp ik goed dat het project dat u opzet om ‘vliegende leraren’ ter beschikking te stellen nog geen concreet project is?

Ik zie dat u neen knikt, en dat is frustrerend. Ik wil u hierbij stimuleren om daar werk van te maken, zelfs projectmatig, want dat vind ik een goed idee.

Laat ons de les trekken uit het OBPWO-onderzoek dat deze vorm van nascholing zeer efficiënt is. Als we alles aan elkaar gaan koppelen, moeten we ervoor zorgen dat het model blijft bestaan. We mogen alleen de hindernissen ernaartoe wegwerken.

**De voorzitter**: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

**Mevrouw Goedele Vermeiren**: Minister, het blijft een belangrijk thema, de nascholing blijft een heikel punt.

We hebben het op 14 maart al over bedrijfsstages gehad. Ik ben het er helemaal mee eens, de leerlingen moeten geënthousiasmeerd worden om dat te doen. Het blijft echter een minderheid die deelneemt aan nascholing en bedrijfsstages. Blijkbaar zijn leerkrachten – ik blijf daarop terugkomen – heel weinig te overhalen om aan waardevolle stages deel te nemen. Degenen die eraan deelnemen en geantwoord hebben op dat onderzoek, zijn enthousiast: ze staan sterker voor de klas. Ik neem dat aan. Ik heb het zelf meegemaakt, dat is zo. We moeten daar blijven aan werken. We moeten de leerkrachten overtuigen. Zoals mevrouw Poleyn zegt, we moeten de hindernissen wegnemen. Dat geldt voor stages en voor nascholing in het algemeen. Dat is zo ontzettend belangrijk in het kader van de professionalisering, de competenties enzovoort. We moeten dat blijven opvolgen, minister.

**De voorzitter**: De heer De Meyer heeft het woord.

**De heer Jos De Meyer**: Ik ben het eens, minister, met uw streven naar een meer gecoördineerde aanpak. Mocht die nu reeds aanwezig zijn bij de implementatie, dan zouden we er onze waardering voor uitspreken.

**De voorzitter**: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Ik ben een suggestie vergeten, en dat is om de RTC's nog duidelijker te vragen – hoewel het al in hun opdracht zit – om de match te doen tussen vraag en aanbod wat betreft de bedrijfsstages voor leerkrachten. Ze moeten bedrijven gaan zoeken die dicht bij de scholen liggen. Dat gebeurt nu nog niet zo actief.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kostenbeheersing in het secundair onderwijs**
**- 2862 (2010-2011)**

**Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over kostenbeheersing in het secundair onderwijs**
**- 98 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Deckx tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over onbetaalde facturen in het secundair onderwijs**
**- 286 (2011-2012)**

**De voorzitter**: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman**: Minister, om de kosten van het onderwijs voor ouders democratisch te houden, werd reeds de maximumfactuur voor het basisonderwijs ingevoerd, die we hier reeds bespraken. Maar ook het secundair onderwijs levert nog steeds grote kosten op. De Koning Boudewijnstichting ontwikkelde daarrond een reeks aanbevelingen.

Wat is uw algemene appreciatie van de aanbevelingen die de Koning Boudewijnstichting u overmaakte met betrekking tot kostenbeheersing in het secundair onderwijs? In welke mate zult u een kosteneffectenrapportage met betrekking tot het gezinsbudget opstellen bij onderwijshervormingen?

Bent u bereid om van kostenbeheersing een nascholingsthema voor schoolpersoneel te maken?

Zult u bestuderen hoe de kloof tussen de goedkope en dure richtingen kleiner gemaakt kan worden door middel van solidariteitsmechanismen?

Dat zijn enkele van de aanbevelingen die in het rapport staan. Wat is daar uw reactie op?

**De voorzitter**: De heer De Meyer heeft het woord.

**De heer Jos De Meyer**: Voorzitter, minister, in het kader van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding was kinderarmoede en kostenbeheersing een van de 13 prioriteiten die door de Vlaamse Regering naar voren werden geschoven. Dat dat zeker geen overbodige luxe is, blijkt uit cijfers van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA), dat becijferde dat de gemiddelde kostprijs voor ouders 978 euro per jaar secundair onderwijs bedraagt. Bij duurdere studierichtingen loopt die kost zelfs op tot 1400 euro.

Mevrouw Meuleman heeft het al gehad over de aanbevelingen van de Koning Boudewijnstichting. Ik wil erop wijzen dat uit de studies blijkt dat het probleem niet het grootst is in de

eerste graad, maar wel in de tweede en derde graad. Verder blijkt ook dat er enkel een probleem is in de richtingen van het algemeen secundair onderwijs (aso) indien het over dure studiereizen in een van de eindjaren gaat. De probleemsituatie stelt zich vooral in de tweede en derde graad van het technisch secundair onderwijs (tso), beroepssecundair onderwijs (bso) en kunstsecundair onderwijs (kso). Het gaat dan vooral om de studierichtingen slagerij, hotelwezen, fotografie, enzovoort.

Minister, hoe gaat u om met de geformuleerde aanbevelingen? Welke concrete stappen acht u mogelijk om die om te zetten in beleidsmaatregelen?

Krijgt de campagne voor een structureel kostenbeheersend onderwijsbeleid ook na 2011 een vervolg? Zo ja, in welke vorm?

Op welke manier kan die belangrijke thematiek worden ingebed in het reguliere onderwijsbeleid?

**De voorzitter**: Mevrouw Deckx heeft het woord.

**Mevrouw Kathleen Deckx**: Voorzitter, de collega's hebben het probleem al heel goed uitgelegd. Het probleem is ook niet nieuw. Vele scholen hebben te maken met ouders die hun facturen niet kunnen – of willen? – betalen.

Volgens Roger D'Hondt van de vzw SOS Schulden op School kan het bedrag van de schulden per school nogal oplopen. Dat wordt bevestigd door de scholen.

Hij stelt dat de maximumfactuur in het basisonderwijs het probleem daar heeft ingedijkt. Het probleem is vooral gesitueerd in de secundaire scholen – waar de maximumfactuur niet bestaat – en dan vooral in de technische richtingen. Scholen stellen afbetalingsplannen op of maken aan het begin van het schooljaar wel duidelijk wat de ouders aan kosten kunnen verwachten. Vaak kan men in de gemeente of de stad terugvallen op een sociaal fonds.

Er wordt ook overleg gepleegd met de lokale Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's). Toch hebben die maatregelen niet altijd het gewenste effect. Soms worden incassobureaus ingeschakeld of besluit men ertoe dat de schoolboeken van de kinderen rechtstreeks bij de leverancier moeten worden aangekocht of moeten worden gehuurd, met alle gevolgen van dien.

Minister, klopt het dat het aantal schulddossiers werkelijk stijgt? Wat is daar de evolutie in?

Wat is het plan van aanpak? Kan elke school vrij kiezen hoe men dat oplost of is er op dat vlak een raadgeving van de Vlaamse overheid?

Kan er een soort waarborgfonds worden opgericht om de problemen voor de scholen op te vangen?

Als het waar is dat de invloed van de maximumfactuur belangrijk is geweest om het aantal onbetaalde facturen in het basisonderwijs te doen dalen, vraag ik me af of, indien de bedragen van de maximumfactuur zouden worden verhoogd, we daar niet opnieuw een probleem van dezelfde aard zouden creëren.

Overweegt u om bijkomende kostenbesparende maatregelen in te voeren voor het secundair onderwijs?

**De voorzitter**: Mevrouw Celis heeft het woord.

**Mevrouw Vera Celis**: Voorzitter, de vragen van de vraagstellers zijn zeer pertinent. Ik sluit me daar dan ook graag bij aan en ben benieuwd naar het antwoord van de minister. De context van het secundair onderwijs is natuurlijk niet hetzelfde als die van het basisonderwijs. In de inleiding werd ook duidelijk gesteld dat het tso en het bso door de specifieke opleidingen die ze aanbieden met een bepaald kostenplaatje worden geconfronteerd. De verantwoordelijkheid van de ouders kan hier een zeer bepalende factor in zijn. Zij weten dat er een kostenplaatje verbonden is aan bepaalde studierichtingen.

Minister, bestaan er in het secundair onderwijs leerlingen die een bepaalde studierichting niet volgen omdat die te duur is? Hebt u daar cijfers over? Het is mij bekend dat ouders moeite hebben om bepaalde rekeningen te betalen. Vaak worden daar goede afspraken over gemaakt met de scholen. Ik heb geen zicht op het aantal kinderen dat voor een andere studierichting kiest wegens de kostprijs.

**De voorzitter**: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten**: Voorzitter, minister, ik sluit mij aan bij de voorgaande vragen. Het is een belangrijk onderwerp dat in deze commissie al regelmatig aan bod is gekomen.

Hebt u er zicht op of er in de secundaire scholen zelf veel overleg is over die kosten? Het is heel belangrijk dat scholen dat zelf wat kunnen bepalen. We hebben daar al een weg afgelegd. Vroeger legden leerkrachten soms kosten op aan leerlingen, zoals elk jaar andere rekenmachines. Er moet dus wat meer overleg tussen leerkrachten zijn. Maar er moet ook, zeker in het secundair onderwijs, overleg met leerlingen zijn om de kosten wat onder controle te houden. Hebt u er zicht op of er veel overleg is?

**De heer Boudewijn Bouckaert**: De wanbetalingen in het secundair onderwijs werden ook vermeld in het rapport van het Rekenhof, toen we de gedachtewisseling over de maximumfactuur hielden. Het probleem werd daar gerelativeerd. Het aantal wanbetalingen zou niet stijgen, maar stabiel blijven.

Ik ben er zeker geen voorstander van om het systeem van de maximumfactuur uit te breiden naar het secundair onderwijs. Ik ben er trouwens ook geen voorstander van in het kleuter- en basisonderwijs. Men had goede redenen om de maximumfactuur niet toe te passen in het secundair onderwijs. Er is namelijk enorm veel variëteit in het secundair onderwijs. Als je daar één regel op zou toepassen, zou je tot heel ongelijke behandelingen komen. Als je een gelijke behandeling hebt van ongelijke toestanden kom je tot heel sterke en inefficiënte ongelijkheden.

De problematiek moet eerder worden opgelost in een politiek van de scholen. De scholen zouden op voorhand duidelijk moeten communiceren over het kostenplaatje voor het hele jaar. Veel scholen doen dat al. Zo weten de ouders dat op voorhand en worden ze geresponsabiliseerd. Hier is ook al een soort voorafbetaling voor de scholen ter sprake gekomen. Ik vind dat geen slecht systeem. Ouders betalen dan op voorhand al een bepaald bedrag, waarmee de facturen dan worden betaald.

Ten slotte vind ik dat er een probleem van sociale rechtvaardigheid is. In bepaalde richtingen van het technisch onderwijs en het beroepsonderwijs zijn de kosten voor de leerlingen heel hoog. Zo moet je in de richting restaurant een dure messenset kopen. Deze jongens en meisjes studeren vaak af op 18 of 19 jaar. Nadien kosten ze de belastingbetaler niets meer, ze beginnen belastingen op te brengen. Toch moeten zij meer betalen voor hun onderwijs dan de jongens en meisjes uit de middenklasse, die studeren tot hun 24 of 25 jaar. Het is een algemene bedenking: wie draait op voor de kosten in de samenleving?

Ook het vierde luik van de vraag van mevrouw Meuleman vind ik de moeite om eens van naderbij te bekijken.

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Wij hebben geen cijferoverzicht van het aantal schulddossiers op school. We houden dat niet bij, we vragen dat ook niet aan de scholen. Ik kan dus niet aangeven wat de evolutie is. We hebben er evenmin zicht op in welke mate er leerlingen zouden zijn die een bepaalde richting niet volgen omdat ze te duur is. Iedereen kent wel dergelijke verhalen. Schooldirecties hebben mij ook al gezegd dat het voor sommige kinderen toch meespeelt. Het zal wel meespelen, maar ik kan er geen cijfer op plakken.

De scholen zijn in principe vrij in het behandelen van dergelijke problemen. Hoe ze de kosten beheersen en hoe ze ermee omgaan als ouders niet betalen, behoort tot de autonomie van de scholen. We hebben wel een website gemaakt: www.ond.vlaanderen.be/schoolkosten. Dat is per niveau. Voor het secundair onderwijs vindt u er informatie over structureel beleid, communicatie, materiaal en boeken, activiteiten binnen en buiten de schoolmuren, kostenbesparende tips en extra inkomsten, voor ouders en oudervereniging. Er wordt ook een brochure aangeboden, net als een filmpje. Het is gebaseerd op een onderzoek van de Koning Boudewijnstichting. Daarbij hebben we alle scholen per provincie uitgenodigd om de goede praktijken te delen en andere scholen te inspireren. Maar het behoort tot de autonomie van de school.

Het oprichten van een waarborgfonds zal een en ander niet onmiddellijk oplossen. Dat is niet meteen de manier waarop het onderwijs wordt georganiseerd. De scholen kunnen zelf wel een preventief beleid voeren. Dat betekent dat ouders op de hoogte gebracht worden van eventuele afbetalingsschema's, te verwachten kosten, mogelijkheid tot aanvraag van een studietoelage. Als de school duidelijk communiceert en transparant is in de kosten, zijn de ouders al veel meer geneigd alles correct te vereffenen.

U verwijst naar de messenset. Er zijn scholen die gebruikmaken van de mogelijkheid die ooit in het deeltijds kunstenonderwijs is ontstaan. Je moet de messenset niet kopen in het eerste jaar, die kost wordt gespreid over zes jaar. Je doet een soort huurkoop. In het zesde jaar, wanneer de messen worden afgeschreven, betaal je nog 1 euro en ben je eigenaar. Dat is een heel interessante oplossing. *(Opmerkingen)*

Dat is inderdaad een leasing. Voilà, ik ben modern.

Later dit jaar komen we tot de aanpassing van de maximumfactuur in het basisonderwijs. Ik denk niet dat dat een invloed zal hebben op de al of niet bereidwilligheid om de schoolfacturen te betalen. We gaan met de aanpassing van de maximumfactuur uiteraard geen zotte dingen doen.

De vraag wordt gesteld voor het secundair onderwijs. Het is niet zo evident om dat te doen, ook al kun je misschien een onderscheid maken tussen de eerste en vervolgens de tweede en de derde graad. Het probleem situeert zich misschien inderdaad minder in de eerste graad. Dat maakt de mogelijkheid om de maximumfactuur daar te overwegen misschien weer iets gemakkelijker. Er zijn voor- en nadelen aan verbonden.

De Koning Boudewijnstichting heeft nog interessante aanbevelingen gedaan. Een ervan is het automatisch toekennen van de studietoelagen. We zijn er volop aan het werken om daarnaar over te kunnen gaan op het einde van de legislatuur. Dat project is op de goede weg. Alle opmerkingen in verband met een kostenbeheersend beleid en de kennis van kansarmoede nemen we op als prioritaire nascholingsthema's. Dat lanceren we halverwege 2012 voor het schooljaar 2013-2014.

De aanbeveling van de Koning Boudewijnstichting over de mechanismen nemen we mee in de hervorming. Op dit moment moet de inspectie al focussen op de bijdrageregeling, wat ook een aanbeveling was. Dat zit al in hun opdracht. Dat is in herinnering gebracht. Een laatste aanbeveling vormt het opstellen van een kosteneffectenrapportage bij nieuwe eindtermen, nieuwe leerplannen, hervormingen enzovoort. Geloof me, ik heb de mensen die bezig zijn met de hervorming van het secundair onderwijs de opdracht gegeven om daarmee rekening te houden.

Momenteel loopt er in het Antwerpse provinciaal onderwijs een pilootproject voor het drukken van kosten in de eerste graad van het secundair onderwijs. Zij willen dit schooljaar de drempels, obstakels en uitdagingen bespreken die inherent verbonden zijn aan het zetten van een kostenplafond.

Het probleem is dat, als de overheid wil optreden, we op de autonome werking en het pedagogisch project van de scholen botsen. Daarom hebben we ervoor gekozen een sensibiliserende aanpak te hanteren. Die willen we ook in de toekomst behouden. Ik herhaal dat er heel wat informatie te vinden is op de website.

**De heer Jos De Meyer**: Minister, ik vind het een belangrijk debat, daarom zeg ik op welke punten we het met u eens zijn en waarover we andere ideeën hebben. Ik ben het met u eens dat de invoering van een maximumfactuur in het secundair onderwijs het probleem niet fundamenteel oplost. Ik ben het eens dat er sensibiliserend moet worden opgetreden en dat communicatie over de mogelijke factuur cruciaal is.

U geeft het voorbeeld van de leasing van messen. Dat vind ik een te eenvoudige voorstelling. Volgens mij is er een structureel probleem: tso en bso kosten veel meer dan aso. Ze krijgen weliswaar hogere werkingsmiddelen. Maar de onderwijsinfrastructuur die een school voor tso of bso nodig heeft, denk aan labo's, ateliers en allerlei andere zaken, wordt niet gecompenseerd door de hogere werkingsmiddelen. Voor de didactische uitrusting en de grote infrastructuur bestonden vroeger de uitrustingstoelagen. Die zijn nu principieel door een voormalig onderwijsdecreet al mogelijk, maar in de praktijk worden die nog niet ingevoerd. Dat zorgt ervoor dat de kosten voor deze scholen en leerlingen hoger blijven. Daarbij komen nog eens de didactische middelen, waarvoor leerlingen en hun ouders zelf moeten instaan. Dat is het probleem: die bijkomende, duurdere didactische middelen.

Veelal, niet altijd, gaat het om een opleiding tot knelpuntberoepen. Wat je investeert in het meer aantrekkelijk maken van deze studierichtingen is wat ik een 'preventief arbeidsbeleid' zou noemen, door meer leerlingen op te leiden voor de knelpuntberoepen. Er zijn geen cijfers van leerlingen die daarvoor niet kiezen vanwege de hoge kostprijs. Ik redeneer omgekeerd: we moeten deze richtingen net aantrekkelijker maken en ouders en leerlingen stimuleren. De groep leerlingen die voor deze studierichtingen kiest, voorzitter, minister, collega's, is niet altijd het segment van de bevolking met de hoogste inkomens. Juist voor hen is het bijzonder belangrijk om het meer mogelijk te maken.

Ik doe dit niet graag af met een terloopse vraag in de commissie. Ik pleit ervoor om hiervoor structureel aandacht te hebben. Ik richt me tot een socialistische minister. Ik ben ervan overtuigd dat u er vanuit uw achtergrond aandacht voor zult hebben. Als dat niet het geval is, zullen we u eraan herinneren.

**Mevrouw Marleen Vanderpoorten**: Hoe ver staat het met het overleg in de scholen zelf? Overleggen leerkrachten met elkaar?

**Minister Pascal Smet**: Dat varieert van school tot school. Wij gaven de aanzet met die trajecten. Samen met de Koning Boudewijnstichting werden er provinciale rondes georganiseerd. Op de website en in Klasse is daar aandacht aan besteed. Maar zoals met zo veel in het onderwijs verschilt de praktijk van school tot school. Er kan al veel, zo stel ik tijdens mijn bezoeken aan scholen vast. Er zijn grote verschillen op het vlak van samenwerking met bedrijven of met de competentie- of excellentiecentra van de VDAB. Die centra zullen systematisch worden opengesteld voor de scholen. Wij zijn daarin al ver gevorderd. Gisteren heb ik het daarover bij Agoria ook gehad. Dat is in het belang van de bedrijven. Maar uiteindelijk moeten de scholen zelf het initiatief nemen om de bedrijven te contacteren, al dan niet ondersteund door de regionale technologische centra (RTC's).

De heer De Meyer heeft gelijk dat wij de scholen die extra ondersteuning moeten geven. Bij de hervorming van het secundair onderwijs moeten wij daarmee rekening houden. Bij de keuze welke richtingen wij in de toekomst willen aanbieden, moeten wij ervoor zorgen dat die op de arbeidsmarkt zijn afgestemd. Daarover moeten duidelijke afspraken met de werkgevers worden gemaakt. Dat moet ook aandacht krijgen in wat wij nu doen: nagaan hoe het secundair onderwijs moet worden hervormd inzake regionale spreiding en eventuele

clustering. Dat moet ervoor zorgen dat het onderwijs betaalbaar blijft, maar ook de samenwerking met het bedrijfsleven mogelijk wordt.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Ik ondersteun volledig het pleidooi van de heer De Meyer. Ik ben blij met uw positief antwoord. Mag ik daaruit besluiten dat in de begroting van 2012 meer middelen zullen worden uitgetrokken voor de investeringsmiddelen voor didactische toelagen?

**Minister Pascal Smet**: U weet dat wij van de minister-president niet meer middelen mogen vragen.

**Mevrouw Kathleen Deckx**: In het antwoord van de minister zitten positieve elementen: een website met goede praktijken, de preventie, de transparantie. Misschien is het interessant om het pilootproject in het Antwerpse goed op te volgen. Wij moeten weten of zich daar een ernstig probleem voordoet. Mevrouw Celis bracht iets aan: kiest men een studierichting mee op basis van de kostprijs ervan? Misschien moet dat eens worden onderzocht.

**Mevrouw Vera Celis**: Ik heb enkele jaren deelgenomen aan de werkgroep 'Schulden op school'. Die bracht de kosten voor het schoollopen in onze school in beeld. Het kan toch niet dat leerlingen van verschillende parallelklassen een verschillende rekening krijgen omdat bijvoorbeeld de leerkracht Nederlands van de ene klas meer kopieën maakt dan zijn collega. Wel is het zo dat rekeningen dikwijls niet worden betaald omdat zij te hoog zijn, maar omdat ouders weleens denken dat het onderwijs toch gratis is en de scholen maar moeten betalen. Het gaat dus zeker niet altijd om ouders die niet kunnen betalen, want die laatsten maken dikwijls goede afspraken met de scholen. Wie de rekeningen kan betalen, moet zijn verantwoordelijkheid nemen.

**De heer Jos De Meyer**: Ik wil u suggereren dit probleem niet in allerlei studies te begraven. Is er een probleem met een aantal knelpuntberoepen, ja of neen? Wij kennen het antwoord op die vraag. Is de kostprijs van de opleiding tot een aantal knelpuntberoepen bijzonder hoog? Ik antwoord daarop bevestigend. Wij weten ook welke groepen voor die opleidingen kiezen. En wij weten ook dat het voor de samenleving goed zou zijn indien meer jongeren voor die opleidingen zouden kiezen.

U hebt wel gelijk dat dit niet alleen uw verantwoordelijkheid is. Het bedrijfsleven heeft ook een verantwoordelijkheid. Wij moeten onderzoeken hoe wij de bedrijven sterker bij de zaak kunnen betrekken. Het is niet enkel een zaak van de minister van Onderwijs. Als u bijvoorbeeld met collega's een actie over ondernemingsgericht onderwijs opzet, dan zou ik graag zien dat u de opleiding bekijkt, maar ook ervoor zorgt dat dit voor zo veel mogelijk ouders betaalbaar blijft. Onderwijs moet de rol van coördinator en voortrekker spelen. Wij moeten oplossingsgericht werken, en ons niet wegsteken achter studies. Dat is uiteraard niet de bedoeling, maar men zou het kunnen begrijpen uit wat de collega's hier hebben gezegd.

**Minister Pascal Smet**: Ik heb duidelijk gezegd dat wij dat in de hervorming van het secundair onderwijs moeten meenemen.

**De heer Jos De Meyer**: Ik had het over collega's, niet over u.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het hoofddoeken-verbod**
**- 120 (2011-2012)**

**De voorzitter**: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman**: Voorzitter, minister, collega's, het debat over het hoofddoekenverbod blijft zeer levendig. Scholengroepen blijven zich afvragen hoe ze deze kwestie het best kunnen aanpakken, terwijl individuele gemeenten naar eigen goeddunken reglementen aanpassen. Het laatste voorbeeld is dat van Tervuren, dat besliste om een hoofddoekenverbod uit te vaardigen, hoewel zich daar geen problemen voordoen. Dat gebeurt daar tegen de wil van de betrokken scholen in.

Het debat verplaatst zich van concentratiescholen naar uitgesproken 'witte' scholen in de stadsrand. Gemeenten improviseren met reglementen en baseren zich daarbij vooral op wat buurgemeenten doen. Grondwetspecialisten verwerpen die tendens. Volgens professor onderwijsrecht Gunter Maes mogen gemeenten een algemeen verbod enkel uitvaardigen als ze daar een goede reden voor hebben. Preventief iets verbieden omdat er misbruiken zouden kunnen ontstaan, is volgens professor Maes uit den boze.

Minister, ik blijf uw stem in dit debat missen. Wat is uw mening over preventieve hoofddoekenverboden die worden uitgevaardigd door gemeenten waar zich geen noemenswaardige problemen voordoen? Bent u van plan om deze situatie te laten uitdeinen, of zult u een leidraad uitwerken voor gemeenten die met vragen zitten over het al dan niet invoeren van een hoofddoekenverbod? Bent u van plan om tenminste preventieve hoofddoekenverboden die ongrondwettelijk zijn te veroordelen? In eerdere discussies over deze problematiek zei u te willen wachten op een uitspraak ten gronde, van de Raad van State. Die uitspraak staat echter op de helling omdat de ingediende klacht zonder voorwerp was: de leerling die een klacht had ingediend, studeerde inmiddels af. Die leerling is inmiddels wel opnieuw ingeschreven in het avondonderwijs, dus misschien komt het er toch nog van, al kan dat nog heel lang duren. Dit vergroot alleszins de onduidelijkheid voor schoolbesturen en gemeenten. Hebt u uw standpunt daarom gewijzigd en bent u toch van plan zelf duidelijkheid te verschaffen?

**De voorzitter**: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

**Mevrouw Khadija Zamouri**: Voorzitter, minister, collega's, hebt u ten behoeve van dit boeiende debat over hoofddoeken eens over de grenzen gekeken? Ik zal Frankrijk niet noemen, maar denk dan aan landen als Groot-Brittannië en Australië. Vorige zomer keek ik naar een tv-serie die zich aan de luchthaven afspeelt. De hoofdverantwoordelijke bleek een supergesluierde vrouw te zijn.

Ik zag verrassende dingen. Ik vraag me af hoe men dat doet. In Engeland staat er dan bijvoorbeeld een sikh, met een hoofddoek, het verkeer te regelen.

Ik vraag me af welke conclusies we voor het onderwijs zullen trekken. Hebt u uit andere landen voorbeelden binnen het onderwijs? Hoe gaan die ermee om?

**De heer Boudewijn Bouckaert**: Ik fronste even mijn wenkbrauwen omdat er bij mijn weten niemand is in Vlaanderen, of misschien één politicus, die een algemeen hoofddoekenverbod vraagt. Dat een vrouw met een hoofddoek maatschappelijke verantwoordelijkheden opneemt, zal niemand in vraag stellen. De vraag is of een verbod aangewezen is bij een collectief gebeuren zoals een school. Dat is een heel andere vraag dan die naar een hoofddoekenverbod op straat of in bedrijven.

**Mevrouw Khadija Zamouri**: Ik vraag naar het onderwijs. Ik verwijs ook naar de Engelse scholen, want ook daar heb ik kinderen gezien met hoofddoek.

**De heer Boudewijn Bouckaert**: Mevrouw Meuleman moet toch ook wel weten dat deze kwestie hangende is bij de Raad van State en dat we de uitspraak moeten afwachten.

U stelt ook dat het preventieve verbod ongrondwettelijk is. Beleidsmatig is er de uitdrukking 'gouverner, c'est prévoir'. Het is dikwijls goed om problemen die er nog niet zijn, te voorkomen. Dat is vaak beter dan wachten tot ze er zijn. Op zich vind ik dat dus geen argument.

Of het ongrondwettelijk is, dat moet nog bekeken worden. Het zou ongrondwettelijk kunnen zijn op basis van de godsdienstvrijheid. Dat is een eerste argument dat soms wordt aangevoerd, maar hier houdt dat volgens mij geen steek.

Het tweede argument is dat van het verbod op ongelijkheid en discriminatie. Dat is een tweede grond in de Grondwet die eventueel kan worden aangevoerd. Ook dat is niet evident en moet eerst eens worden bekeken.

Het gemak waarmee u zegt dat het hoofddoekenverbod ongrondwettelijk is, zou ik als jurist toch wel in vraag durven te stellen.

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Voorzitter, ik wil niet op de discussie ingaan, want we hebben die al vele malen gevoerd, hier, maar ook op gemeentelijk niveau. Ik heb de discussie ook gevoerd als verantwoordelijke schepen voor het personeelsbeleid. Ik weet tot waar de bevoegdheid gaat en hoe de beslissingen soms worden genomen. Ik meen dat zelfs na het antwoord van de minister, de discussie hier nog niet afgesloten zal zijn.

Minister, wanneer wordt de uitspraak van de Raad van State verwacht? Worden wij dan op de hoogte gebracht?

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Voorzitter, ik zal het debat niet openen. Wellicht zal ik mevrouw Meuleman ontgoochelen. We blijven op de lijn die we tot hiertoe altijd hebben gevolgd: we wachten op de uitspraak van de Raad van State.

De Raad van State heeft de schorsing weliswaar opgeheven. De raad heeft daar een uitspraak over gedaan omdat hij een antwoord van het Grondwettelijk Hof op zijn prejudiciële vraag heeft gekregen. Het gemeenschapsonderwijs heeft dan beslist dat de huidige situatie blijft bestaan en dat de komende maanden zal worden bekeken wat er zal worden gedaan bij de start van het schooljaar 2012-2013. Het is nu dus afwachten wat de Raad van State zal doen. Ik weet niet hoe lang we moeten wachten. Het kan nog een jaar duren of twee jaar, maar misschien doet de Raad van State al sneller een uitspraak.

Deze Vlaamse Regering, maar ook de vorige, heeft altijd de lijn gevolgd dat het tot de autonomie van de scholen behoort om op basis van lokale omstandigheden, lokale situaties, te beoordelen of er op een grondwettelijk recht een beperking moet worden ingesteld. U weet dat er een algemene rechtsregel is die stelt dat we slechts op een gerechtvaardigde manier een grondrecht kunnen beperken: als de maatregel een wettig doel dient en als de maatregel proportioneel is met het nagestreefde doel. Dat geldt in dezen ook voor de beslissing van de school. Als iemand vindt dat het geen goede beslissing is, dan is het volgens de huidige manier waarop we georganiseerd zijn, niet aan de minister van Onderwijs, maar aan een persoon die zich erdoor benadeeld voelt, om naar een rechtbank te stappen en om daarover al dan niet een uitspraak uit te lokken.

Voorzitter, ter voorbereiding van het debat dat er hier in het parlement en binnen de regering ooit wel zal komen, heb ik de afgelopen maanden met heel veel actoren rond de tafel gezeten, met professoren, vertegenwoordigers van de scholen, sociologen, filosofen, mensen die multidisciplinair geschoold zijn, kenners van de Arabische wereld... Ik heb wel al een beeld van wat een mogelijke oplossing wel of niet kan zijn, maar ik blijf me houden aan de regel – want coherentie is belangrijk voor een politicus en een regering – dat we wachten op de uitspraak van de Raad van State.

Mevrouw Meuleman, ik denk dat u mijn antwoord goed hebt beluisterd en wellicht kunt u erin ontdekken wat ik ervan vind.

**De voorzitter**: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

**Mevrouw Elisabeth Meuleman**: Minister, ik heb u de vraag gesteld omdat ik vind dat er een groot verschil is. Ik begrijp dat u wacht op een uitspraak ten gronde, het is ook daarom dat ik er in mijn vraag expliciet op heb gewezen dat het debat zich verplaatst naar concentratiescholen waar er effectief klachten waren over druk, waar er een probleem was. We snappen dat daar iets moest worden gedaan en dat men heeft ingegrepen.

U hebt zelf gezegd dat men maar kan ingrijpen op grondwettelijke vrijheden als er effectief problemen zijn, en dan nog moet de maatregel proportioneel zijn enzovoort. Ik meen dat we inderdaad iets goeds zullen moeten uitwerken voor die situaties waar er problemen zijn. Het moet iets genuanceerds worden, waarin u en ik zich misschien wel kunnen vinden.

Wat hier gebeurt, is iets anders. Het is ook daarom dat de professor in het onderwijsrecht vrij vlug heeft kunnen zeggen dat hij het verwierp. We hebben hier immers te maken met het preventief verbieden van iets op basis van het idee dat er misschien problemen of misbruiken van zouden kunnen komen. Dat vind ik verregaand en gevaarlijk. Het is iets helemaal anders.

Het is echter wel gebeurd, vandaar mijn vraag wat uw mening is over de preventieve hoofddoekenverboden. Dat staat los van de kwestie waarbij we wachten op de uitspraak. Ik had graag gehad dat u op zijn minst had gezegd dat het om iets anders ging, om iets dat we niet kunnen dulden. Blijkbaar bent u niet bereid om dat op dit moment te doen.

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Ik wou even een vraag stellen aan mevrouw Meuleman, want ze heeft die vraag ook gesteld aan minister Bourgeois.

Mevrouw Meuleman, hebt u antwoord gekregen op die vraag?

**Mevrouw Elisabeth Meuleman**: Dat was een vergissing, de vraag was bestemd voor minister Smet.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Het gaat nochtans over een gemeentelijk besluit.

**De heer Boudewijn Bouckaert**: Ik wil erop wijzen dat het feit dat dit hangende is bij de Raad van State geenszins belet dat dit parlement hierover een decreet goedkeurt. Een decreet moet natuurlijk grondwettelijk zijn en er kan eventueel beroep tegen worden ingesteld bij het Grondwettelijk Hof, maar dan wordt de hele administratieve procedure voor de Raad van State zonder voorwerp. Het feit dat het hangt bij de Raad van State neemt de soevereiniteit ter zake van het Vlaams Parlement niet weg. Het is natuurlijk een opportuniteitsbeslissing van de regering om te wachten op wat de Raad van State zegt, en de regering heeft dat recht natuurlijk. Als er een schorsing is uitgesproken, moet de Raad van State normaal gezien binnen de zes maanden de vraag van de nietigheid statueren. Ik wil dus wel eens nagaan of het echt nog één of twee jaar kan duren. Het zou niet goed zijn om er nog zo lang op te blijven wachten.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van het niet verlengen van het mandaat van de Moslimexecutieve voor de opdrachten die ze heeft in verband met het islamonderwijs**
**- 145 (2011-2012)**

**De voorzitter**: De heer Kennes heeft het woord.

**De heer Ward Kennes**: Voorzitter, de aanstelling van de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken en de inspectie en begeleiding van deze vakken, worden geregeld door de decreten van 27 maart 1991 en 1 december 1993. Deze decreten bepalen dat de Vlaamse Regering een

instantie erkent per betrokken eredienst voor het uitvoeren van de opdrachten in verband met het levensbeschouwelijke onderwijs. Voor het islamonderwijs werd de Moslimexecutieve hiervoor door de Vlaamse Regering erkend.

Minister, gezien deze regeling, wil ik u ondervragen over de eventuele gevolgen van het niet verlengen van het mandaat van de Moslimexecutieve voor de opdrachten die zij heeft in verband met het islamonderwijs. Er zijn een aantal problemen die op dit moment zeer moeilijk opgelost geraken. Het is immers een federale materie, waar de federale minister van Justitie zijn hoofd over mag breken.

De representativiteit van de Moslimexecutieve was problematisch geworden en daardoor is de subsidiëring op een bepaald moment geschorst. Dat kan natuurlijk niet blijven duren, want als men ten gronde geen oplossing vindt, moeten er wel een aantal zaken worden beslist zoals de aanduiding van de imams, de islamconsulenten in de gevangenis en ook de leerkrachten godsdienst in het onderwijs.

Ondertussen hebben een aantal koninklijke besluiten elkaar om de zes maanden afgelost, om een minimale vorm van continuïteit te verzekeren. De Moslimexecutieve werkt nu met verminderde mankracht, verminderde budgetten en met een verminderde opdracht. Er wordt nog altijd van uitgegaan dat het aanduiden van leerkrachten godsdienst in het onderwijs behoort tot die minimale opdracht die de Moslimexecutieve moet blijven vervullen.

Volgens berichtgeving van de maand september blijkt dat een aantal scholen niet tijdig een leerkracht islam had gevonden. Daarbij werd verwezen naar problemen in de werking van de Moslimexecutieve.

Minister, hebt u bevestiging van het feit dat de problemen in de werking van de Moslimexecutieve een negatieve invloed hebben gehad op de uitvoering van de opdrachten bepaald in de hierboven genoemde decreten? Zorgde dit specifiek voor problemen in Vlaanderen bij de start van het nieuwe schooljaar? Zijn deze problemen ondertussen opgelost door de nood-KB's die voor een aantal maanden een minimale dienstverlening verzekerden? Zo neen, welke stappen wilt u zetten in dit dossier om de scholen uit de problemen te helpen?

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: De Executieve van de Moslims van België heeft haar bevoegdheden in verband met onderwijs overgedragen aan de vzw Centrum Islamonderwijs (CIO). De vzw treedt op als bevoegde instantie. Deze delegatie van bevoegdheden werd opgenomen in de statuten van de vzw, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 10 juli 2008. Dit komt overeen met de bepalingen in het decreet Rechtspositie, artikel 5, tweede lid, gesubsidieerd onderwijs en artikel 3, 31e lid, gemeenschapsonderwijs. Die stellen: "bevoegde instantie van de godsdienst of betrokken eredienst: de instantie of personen die de bevoegdheid op basis van de eigen interne regelgeving hebben, of de instantie of personen die van het representatieve orgaan van de eredienst of van het hoofd van de eredienst de bevoegdheid krijgen." De vzw volgt bijgevolg de onderwijsgerelateerde materie voor de Executieve van de Moslims van België op. We hebben op dit moment geen gegevens, informatie, laat staan bewijs dat het goed functioneren van de vzw gecompromitteerd zou zijn door de juridische problemen rond de Moslimexecutieve.

Vanuit het onderwijsveld heb ik in die zin geen melding van problemen gekregen. Het lerarentekort kennen we weliswaar. Dat situeert zich niet zozeer in de grote steden, maar eerder in de kleinere gemeenten. Het probleem van godsdienstleerkrachten is echter een generiek probleem dat zich wat ruimer stelt dan alleen voor islamleerkrachten.

**De voorzitter**: De heer Kennes heeft het woord.

**De heer Ward Kennes**: Minister, ik dank u voor het geruststellende antwoord.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het aanbod van levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs**
**- 146 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatorische moeilijkheden bij de invulling van levensbeschouwelijke vakken**
**- 197 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken in het gemeentelijk onderwijs**
**- 228 (2011-2012)**

**De voorzitter**: Mevrouw Celis heeft het woord.

**Mevrouw Vera Celis**: Voorzitter, minister, collega's, het is bijna Allerheiligen en Allerzielen. We zitten dus helemaal in de sfeer om de vraag over het levensbeschouwelijk vak in de commissie te brengen.

In het kader van het grondwettelijke recht op levensbeschouwelijk onderwijs, is het officieel onderwijs verplicht lessen in alle erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer aan te bieden als daar vraag naar is. De godsdiensten zijn: rooms-katholiek, islamitisch, protestants, Grieks-orthodox, israëlitisch en anglicaans. Ouders kunnen ook kiezen voor een vrijstelling, maar moeten in dat geval zelf in lesmateriaal voorzien, waar het kind dan onder toezicht mee bezig is.

Voor scholen levert dit vaak organisatorische problemen op. In dat verband kan men denken aan de opmaak van een lessenrooster, bijvoorbeeld het feit dat verschillende leeftijdsgroepen noodgedwongen bij elkaar moeten zitten in één grote klas. Ook het vinden van een geschikte leerkracht is een probleem. 49 scholen gaven aan geen leerkracht islamitische godsdienst te vinden. Ik denk ook aan het vrijmaken van een lokaal. Leerlingen wier ouders voor een vrijstelling kiezen, moeten zich bezighouden in de leraarskamer of in het kantoor van de directeur.

Een recente rondvraag van het Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap (OVSG) bevestigt dit: acht op de tien basisscholen uit het stedelijk en gemeentelijk onderwijs geeft aan organisatorische moeilijkheden te ondervinden bij het invullen van de levensbeschouwelijke vakken.

De heer Patriek Delbaere, directeur van het OVSG, wijst ter zake op de verouderde onderwijsreglementering. Hij zegt in De Standaard van 1 oktober 2011: "De verdeling van de lestijden is niet aangepast aan de nieuwe diversiteit. Vroeger had je een grote groep die katholieke godsdienst volgde. Daarop was de verdeling gebaseerd, de kleinere groepen volgden. Nu liggen de kaarten anders. Doordat de overwegende groep kleiner is geworden, is ook het aantal lestijden afgenomen. Er kan daardoor minder gesplitst worden. (...) Wij vragen niet om levensbeschouwing te weren uit de school. We willen een oproep doen om dringend over de gevolgen van de nieuwe diversiteit te gaan nadenken."

Aangezien het recht op levensbeschouwelijk onderwijs vervat zit in de Grondwet, is een oplossing voor de kwestie niet evident. Minister, deelt u de mening dat de huidige regelgeving inzake levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs, tal van organisatorische problemen voor de scholen oplevert? Welke mogelijkheden ziet u binnen het grondwettelijk kader om deze organisatorische problemen aan te pakken? Hebt u hierover al

overleg gepleegd met de verschillende koepels van het officieel onderwijs? Wat is hun visie op deze problematiek? Welke oplossingen zien zij zelf?

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Voorzitter, minister, mijn vraag ligt in dezelfde lijn als die van mevrouw Celis. Acht op de tien scholen uit het stedelijk en gemeentelijk onderwijs hebben gemeld dat ze organisatorische moeilijkheden ondervinden bij de invulling van de levensbeschouwelijke vakken. Dat leert de koepel OVSG uit een online bevraging in juni waarop 215 scholen, of de helft van de scholen uit het net, hebben geantwoord.

Het officiële onderwijs is verplicht lessen in alle erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer aan te bieden als daar vraag naar is. De godsdiensten zijn: rooms-katholiek, islamitisch, protestants, Grieks-orthodox, israëlitisch en anglicaans. Ouders die in dit rijtje hun gading niet terugvinden, kunnen een vrijstelling vragen. Dat geeft dus acht mogelijkheden.

Dit allemaal georganiseerd krijgen, is voor de scholen geen sinecure. Een eerste knelpunt is de organisatie van de lesroosters. Een vijfde van de scholen ervaart moeilijkheden om binnen de eigen school de lesroosters van de verschillende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer in te passen. Andere knelpunten zijn de zoektocht naar leerkrachten en lokalen.

Patriek Delbaere, directeur van het OVSG, is van oordeel dat de lestijden niet aangepast zijn aan de nieuwe diversiteit. Vroeger had je een grote groep die katholieke godsdienst volgde. Daarop was de verdeling gebaseerd, waarna de kleinere groepen volgden. Ik volgde ooit in het secundair onderwijs als enige die lessen. Ik kan mij indenken dat dit in bepaalde scholen nu net omgekeerd is.

Nu liggen de kaarten anders. Doordat de dominante groep kleiner is geworden, waarschijnlijk vooral in grotere steden, is ook het aantal lestijden afgenomen. Er kan daardoor minder gesplitst worden. Het OVSG roept niet op om levensbeschouwing uit de school te bannen. Wel pleit de koepel om dringend over de gevolgen van de nieuwe diversiteit na te denken. Ondertussen stuurde het OVSG een brief naar de minister met de vraag om de verschillende betrokken partijen rond de tafel te brengen om over dit thema te overleggen.

Minister, was u zich bewust van de organisatorische moeilijkheden bij de invulling van de levensbeschouwelijke vakken? Kan het organiseren van de levensbeschouwelijke vakken vereenvoudigd worden? Welke eventuele oplossingen ziet u? Deelt u de mening van Patriek Delbaere dat de lestijden niet aangepast zijn aan de nieuwe diversiteit? Gaat u in op de vraag van het OVSG om de betrokken partijen naar aanleiding van dit thema rond de tafel te brengen?

Er is hier een link met de vorige vraag. Daar werd aangehaald dat er een tekort is aan islamleerkrachten. Minister, u hebt gezegd dat dit niet in grotere steden het geval is, maar wel in kleinere gemeenten.

**Minister Pascal Smet**: God eren vraagt een opoffering. Allah, in dit geval.

**De voorzitter**: Dat is een synoniem.

De heer Delva heeft het woord.

**De heer Paul Delva**: Voorzitter, ik heb uw oproep gehoord om wat rationeler met onze tijd om te gaan. Ik sluit mij aan bij de door de dames Celis en Pehlivan geschetste context en beperk mij tot mijn vragen.

Minister, beschikt u, naast de enquête van het OVSG, zelf over gegevens over eventuele moeilijkheden die zich zouden voordoen bij de organisatie van levensbeschouwelijke vakken in het officieel onderwijs? Heeft bijvoorbeeld het gemeenschapsonderwijs u dezelfde opmerkingen en bezorgdheden overgemaakt over de organisatie van levensbeschouwelijke vakken? Hebt u contact opgenomen met het OVSG na zijn enquête en brief erover?

Het OVSG vraagt om, samen met een aantal betrokkenen, hierover een rondetafelconferentie te organiseren. Gaat u daarop in? Op welke termijn denkt u dit te kunnen organiseren? Welke actoren worden hierbij uitgenodigd? Welke thema's zouden er op de agenda kunnen staan? Denkt u dat er een aantal aanpassingen nodig zijn om het door het OVSG aangegeven vraagstuk aan te pakken?

Het OVSG signaleert de problematiek met betrekking tot de steeds grotere groep vrijgestelde leerlingen, het toezicht erop en de zaken waarmee die leerlingen bezig zijn. Minister, denkt u dat er bepaalde maatregelen nodig zijn om die problematiek aan te pakken?

**De voorzitter**: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Voorzitter, dank u. Minister, ik deel de bekommernis en de vraagstelling van mijn collega's. Net als de heer Delbaere wil ook ik levensbeschouwing een plaats geven in ons onderwijs, maar ik zal mij veroorloven om het iets scherper te stellen. Dat zal verduidelijken hoe mijn fractie dit ziet.

Er is al een aanzet geweest. Er is een voorstel van decreet houdende wijziging van artikel 55 van het decreet van 31 juli 1990, dat werd ingediend door mijn collega Jean-Jacques De Gucht. Dat gaat over het vervangen van een uur godsdienst of zedenleer in de derde graad door een uur algemeen onderricht over de verschillende godsdiensten en levensbeschouwingen en overtuigingen. Dat is een aanzet. Er is de Grondwet, maar filosofisch gezien lijkt een gemeenschappelijk vak ons interessanter, nuttiger en in het belang van de samenleving. In dat gemeenschappelijke vak zouden leerlingen leren, aangepast aan hun leeftijd, over godsdiensten en levensbeschouwelijke overtuigingen, zowel die van zichzelf als die van de anderen. Dit onderricht is veel breder dan alleen datgene wat je van thuis uit meekrijgt. Op een bepaald moment zul je met die kennis een discussie kunnen aangaan en in de klas ethische vraagstukken kunnen bespreken. Dat lijkt mij absoluut in het belang van meer verdraagzaamheid. Meer kennis over elkaar leidt vaak tot meer verdraagzaamheid.

Het zou dus een degelijk vak zijn. Ik pleit niet voor afschaffing van het levensbeschouwelijke. Ik beschouw humane wetenschappen trouwens als zeer verrijkend, maar daar zullen we nog op terugkomen wanneer we zullen spreken over de hervorming van het secundair onderwijs.

Minister, God eren is niet aan mij besteed. Daarvoor wil ik aan u geen offers vragen. Maar ik wil u wel vragen hoe u die levensbeschouwing op school ziet. Wij hebben bij het begin van deze legislatuur de beleidsnota besproken. Daarin was sprake van samenwerking tussen de verschillende leerkrachten levensbeschouwelijke vakken. Men zou daar sterker op inzetten. Hebt u daar nieuws van? Hebt u er zicht op hoe het staat met die samenwerking? Tot welke concrete bevindingen heeft dit al geleid?

**De voorzitter**: De hoorzitting over het voorstel van decreet van de heer De Gucht is geagendeerd op 1 december 2011.

De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck**: Er kan veel worden gezegd over de levensbeschouwelijke vakken in ons onderwijs. Bij de totstandkoming van het regeerakkoord hebben wij daar uitvoerig over gesproken. Ook de mogelijkheid om naar een algemeen vak te evolueren is aan de orde geweest. Maar de probleemstelling hier past in de problematiek zoals ze op dit moment, gelet op artikel 24 van de Grondwet, moet worden gesitueerd. Elke officiële school moet de verschillende levensbeschouwelijke vakken onderrichten. Je kunt daar grote theorieën over verkondigen, over of dit nuttig is of zinvol. Maar in elk geval moeten we op dit moment de spelregels respecteren, zoals ze in de Grondwet bepaald zijn.

In een ander leven, als hoofd van een schoolbestuur, word ik geconfronteerd met een aantal praktische moeilijkheden. Wij moeten daar oog voor hebben en daar een antwoord op bieden. De diversiteit in onze samenleving neemt in elk geval toe. Dat heeft zijn voordelen, maar het

veroorzaakt ook een aantal problemen. Vroeger bepaalde de grootste groep, en dat was vaak de katholieke groep, het aantal lesuren, en de andere groepen hadden dan recht op een evenwaardig deel. Maar als de grootste groep kleiner wordt, wil dat ook zeggen dat het aantal uren dat naar een school gaat, kleiner wordt.

Vroeger konden de andere levensbeschouwelijke vakken mee gedijen op de golf van de grote groepen. Die leerkrachten konden bijna op een individuele manier lesgeven. Ik ken nog voorbeelden in andere gemeenten. De heer Kennes zal het daar over hebben, wij zijn trouwens actief in dezelfde scholengemeenschap. De kleinere levensbeschouwelijke vakken waren bevoordeeld door het succes van de katholieken.

Op dit moment kampt iedereen met het probleem. Er komt immers een nivellering van het aantal. De kwantiteit daalt. Er worden veel minder uren gespendeerd. Ik denk dat we daar een antwoord op moeten bieden, gelet op de evolutie.

Een heel andere problematiek is de datum van 8 september. Scholen die starten op 1 september waar de directies alle moeite doen om lessenroosters ineen te puzzelen, worden vaak nadien nog eens geconfronteerd met wijzigingen. We hebben nergens decretaal – gelukkig maar – vastgelegd wanneer scholen moeten beginnen en wanneer ze moeten eindigen. U moet maar eens proberen lessenroosters op elkaar af te stemmen voor leerkrachten die moeten pendelen tussen vier, vijf scholen met verschillende begin- en einduren en die soms ook nog eens 25 kilometer uit elkaar liggen. De levensbeschouwingen stellen alles in het werk om hun leerkrachten een voltijdse baan te geven. Dat is overigens hun volste recht.

Dat zijn de praktische problemen, minister. Ik weet wel dat niet alles vanuit de Koning Albert II-laan kan worden gedicteerd. Er moeten wel duidelijke richtlijnen komen om de scholen en de directies in de mogelijkheid te stellen om dat goed te regelen. Zo kunnen ze realiseren wat van hen wordt verlangd.

Ik zal de antwoorden op de terechte vragen van de collega's met veel aandacht beluisteren. Ik dank het OVSG voor de moeite om een bevraging te doen zodat we zicht krijgen op de problematiek. We hebben allemaal wel ervaring in onze eigen achtertuin, maar de ervaringen van verschillende scholen bieden een beter zicht op het geheel.

**De voorzitter**: De heer Kennes heeft het woord.

**De heer Ward Kennes**: Ik dank de heer Van Dijck voor de goede schets van de problematiek. Ik werk in een gelijkaardige gemeente en zit met dezelfde soort vragen vanuit de directie.

Ik heb het woord echter gevraagd om het probleem nog iets ingewikkelder te maken. Ik heb deze week contact gehad met de vertegenwoordigers van de Boeddhistische Unie van België (BUB). Ze krijgen van de federale minister van Justitie middelen om hun erkenning voor te bereiden. Als ze door de federale overheid worden erkend, heeft dat een weerslag op de gewesten en gemeenschappen. Ik heb dat specifiek met hen besproken.

Ze bereiden ook de vorming van leerkrachten voor om in het officieel onderwijs die levensbeschouwing aan te bieden. Ze hebben duidelijk gemaakt dat ze niet de zevende religieuze stroming willen zijn, maar wel een nieuwe niet-confessionele.

Vlaanderen moet zich daarop voorbereiden. De grote keuzevrijheid wordt nog complexer, niet alleen voor de ouders en kinderen, maar ook voor de inrichtende machten en de schooldirecties.

Minister, wordt die complexiteit in Vlaanderen voorbereid?

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Toen ik dat las in de krant, was het voor mij zo ongeveer de eerste keer dat ik vernam dat het zo'n probleem was buiten de gemeente waar u burgemeester bent, mijnheer Van Dijck. *(Gelach)*

Ik wist wel dat er organisatieproblemen waren, maar niet dat ze zo algemeen verspreid waren in Vlaanderen. Daarom kan ik nog niet veel zeggen vandaag. Eén, we komen in de werkingsmiddelen al tegemoet aan het officieel onderwijs om meerdere levensbeschouwingen te kunnen aanbieden. Twee, ik heb opdracht gegeven om in de komende weken een overleg te organiseren tussen de verschillende betrokkenen. We gaan de problemen analyseren, inclusief de problematiek van de vrijgestelde leerlingen. Ik beloof plechtig en formeel dat we gaan uitzoeken wat er kan gebeuren. Uiteraard zullen we het OVSG uitnodigen.

Met de boeddhisten zijn we nog niet bezig. Ik noteer dat. Ik zal nagaan of we al iets kunnen doen vanuit het departement.

**De voorzitter**: Mevrouw Celis heeft het woord.

**Mevrouw Vera Celis**: Er werden heel wat bedenkingen geformuleerd rond dat thema. Er komen gaandeweg nog initiatieven bij. Met uw antwoord kunnen we alleen maar afwachten, minister, hoe dat verder zal evolueren. Ik ben er zeer zeker van dat de vraag nog terugkomt.

De praktische context, zoals geschetst door de heer Van Dijck en de heer Kennes, is misschien toch ruimer en groter dan we eerst vermoed hadden. We hebben de mond vol over het inzetten op kleine klassen. Dat is allemaal zeer correct. Als we dan echter zien hoe klein het leerlingenaantal voor een pak uren wel niet is, moet de problematiek in een breder perspectief worden aangepakt. Het verhaal zal zeker terugkomen.

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Minister, u zegt dat het de eerste keer is dat u ermee wordt geconfronteerd na het lezen van de persartikels. Blijkbaar moet je als burgemeester Vlaams parlementslid zijn zodat de gemeentelijke problemen aan bod komen in het parlement. We kunnen het probleem niet negeren. Ik sluit me dus aan bij de reacties van mijn collega's. Het probleem moet worden aangepakt. De vraag is op welke manier.

**De voorzitter**: De heer Delva heeft het woord.

**De heer Paul Delva**: Minister, u zegt dat het probleem wordt erkend en aangepakt met een overleg met de betrokkenen binnen een aantal weken. Ik hoop dat we gaan luisteren naar het werkveld zelf. Zij zijn de eerste betrokkenen. We hebben een aantal problemen opgegeven, maar waarschijnlijk zijn een aantal andere zaken nog ingewikkelder. Om het probleem aan te pakken, is overleg met de betrokkenen echt aangewezen.

**De voorzitter**: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Minister, het was inderdaad een beknopt antwoord. Ik besef dat het probleem zoals het geschetst wordt en dat – zoals mevrouw Celis terecht opmerkt – hoofdzakelijk organisatorisch is, een pak geld kost. De oplossing van het probleem moet vooral in het inhoudelijke worden gezocht. Daarom vind ik het wat spijtig dat u geen enkele van mijn vragen hebt beantwoord. Ik weet ook wel dat het niet evident is die te beantwoorden.

**Minister Pascal Smet**: Mevrouw Brusseel, twee of drie weken geleden werd er een vraag om uitleg gesteld en zijn we uitvoerig ingegaan op het topic van een gemeenschappelijk levensbeschouwend vak. Ik heb geen bijkomende informatie ten opzichte van het antwoord dat ik toen heb gegeven.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Ik heb het inderdaad over dat topic, maar dat staat niet los van het andere. Ik wil benadrukken dat uw organisatorisch probleem niet zal worden opgelost door het systeem te behouden zoals het is. Sommige mensen betreuren dat misschien. Ik heb daar

alle begrip voor. Het kost echter handenvol geld. Ook in grootsteden klagen directies over de moeilijkheid leerkrachten te vinden en de moeilijkheid een uurrooster op te stellen. In dat verband werd ik trouwens gecontacteerd door een directrice uit het Gentse. En Gent kan toch moeilijk een kleine gemeente worden genoemd.

Er zijn dus wel degelijk problemen. Ik zal het verslag van de commissievergadering van enkele weken geleden nalezen. Ik denk wel dat het noodzakelijk is dat we hier nog eens op terugkomen.

**De voorzitter**: De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck**: Mevrouw Brusseel, ik kan u voor een stuk volgen. De vraag is echter in hoeverre we binnen de huidige krijtlijnen, binnen onze huidige bevoegdheden, de zaken op een andere manier kunnen definiëren.

Minister, ik volg uw redenering dat we binnen de gekende gegevens de problematiek moeten onderzoeken om tot praktische afspraken te komen. Het is soms onduidelijk wie waar voor bevoegd is. Er moet een zekere rekbaarheid zijn bij het bepalen wie waar welke lessen gaat geven. De problematiek zoals mevrouw Brusseel ze voorstelt, gaat inderdaad ten gronde ook over de manier waarop je met de verschillende levensbeschouwelijke vakken omgaat en aan wie je wat onderricht. Dat is een breder debat dat ik met heel veel plezier wil aangaan. Dat moet ook wel onderwerp zijn van een zeer brede consensus, niet alleen politiek, maar ook maatschappelijk.

We moeten daarover verder het gesprek aangaan. Ik weet zo al wat de stelling van bepaalde actoren ter zake zal zijn.

Minister, uw antwoord is inderdaad zeer kort. Binnen de contouren en krijtlijnen waarbinnen we die problematiek momenteel moeten bejegenen, begrijp ik dat echter ook wel. Ik zal de evolutie ter zake op korte termijn met heel veel aandacht opvolgen.

**De voorzitter**: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Je kunt dat probleem inderdaad niet helemaal oplossen binnen de krijtlijnen van de Vlaamse bevoegdheden. We moeten eerlijk zijn en onze paraplu niet opentrekken. We hebben allemaal collega's op federaal niveau. Het thema verdient een breed politiek debat, waarover je ook binnen de partijen moet discussiëren.

Mijnheer Van Dijck, ik denk dat er in de samenleving al meer consensus is dan in de politiek. Ik ben daar zelfs zeker van. Ik hoor dat heel frequent, in alle hoeken waar ik kom en over onderwijs of over dit thema spreek. Mensen willen best wel een ander vak of willen het best wel breder en anders. Ze vragen zich af waarom de politiek niet durft te zeggen dat er misschien eens iets fundamenteels moet worden aangepast, in ieders belang, maar ook wegens budgettaire belangen.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van een stimuleringsplan techniek en wetenschappen**
**- 165 (2011-2012)**

**De voorzitter**: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Voorzitter, minister, collega's, herinner u dat we eerst in de commissie en net voor het reces quasi unaniem een resolutie hebben goedgekeurd om een stimuleringsplan te ontwikkelen voor techniek, wetenschappen en wiskunde. Dat was in

opvolging van ons bezoek begin februari dit jaar, al lang geleden, aan Nederland. U was er ook bij, of wij waren mee met u, minister, hoe u het ook wilt zien.

Op 14 september organiseerde u een rondetafel onder de vlag van Vlaanderen in Actie over deze problematiek. De stand van zaken werd opgemaakt. De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VWRI) stelden hun adviezen voor. Er waren verschillende experten aanwezig, die good practices aanreikten. Ook waren er mensen van het Nederlandse Platform Bètatechniek.

In dit debat en in andere debatten over dit thema wordt heel vaak gesproken over het secundair onderwijs. Er vinden heel veel debatten plaats de voorbije maanden, daarvan kan ik getuigen. Nochtans is het basisonderwijs fundamenteel. Dat hebben we al verschillende keren gezegd en ook heel duidelijk gesteld in de resolutie. Coaching op de onderwijsvloer is essentieel, zeker voor het basisonderwijs, om ervoor te zorgen dat de nieuwe eindtermen techniek, die er al zijn, ook effectief zo snel mogelijk goed geïmplementeerd worden volgens de achterliggende visie. Zo kunnen we onderwijzers steunen.

Een interessant discussiethema tijdens de rondetafel was de vorm en het karakter van het op te richten platform. De Vlor en de VRWI waren het erover eens dat het er moest komen. In Nederland heeft men er expliciet voor gekozen om een heel onafhankelijk platform op te richten. Het interesseert me om te horen in welke richting we nu in Vlaanderen denken.

Ten slotte werd tijdens de rondetafel gewezen op het belang van een netwerk tussen scholen en bedrijven. We hebben de regionale technologische centra (RTC's). Die hebben al als opdracht om te faciliteren in de afstemming tussen scholen en bedrijven. Het vormen van een platform en het uitbouwen van een aanbod aan ondersteuning voor de scholen, dicht bij de scholen en dicht bij de bedrijven uit de streek, lijkt me een taak die sterk aansluit bij de decretale opdrachten van de RTC's.

Minister, hoe zit het met de voorbereiding en de opmaak van dat stimuleringsplan techniek en wetenschappen? Welke partners worden betrokken? Waar staat u? Wanneer is het klaar? Ik hoop overmorgen. Wie trekt dit dossier?

Welke conclusies trekt u uit de rondetafel van 14 september? Hebt u een inventaris van de bestaande initiatieven vanuit het beleidsdomein onderwijs of eventueel breder? Gaat u ermee akkoord dat vanuit Onderwijs vooral ingezet moet worden op het leerplichtonderwijs, in eerste instantie het basisonderwijs en in tweede instantie uiteraard het secundair onderwijs?

Hebt u er zicht op hoe het gesuggereerde platform als coördinerende, maar liefst lichte structuur, vorm zal of moet krijgen? Onderzoekt u of het RTC-netwerk, eigenlijk de lichte koepelstructuur van de provinciale RTC's, daar niet beter voor kan worden gebruikt?

Worden er middelen uitgetrokken in de begroting 2012 voor de eerste fase van dit stimuleringsplan? Ik begrijp daaronder het opzetten van het platform, dat uiteindelijk de uitvoering zou moeten kunnen garanderen.

Minister, ik verwijs naar mijn schriftelijke vraag van 4 maart, een hele tijd geleden al. Dat was toen naar aanleiding van het TOS21-debat (Techniek Op School voor de 21ste eeuw). U zei toen: "Rond de brede thematiek van het stimuleren van loopbanen in wiskunde, wetenschap en technologie zet ik nu een projectteam op. Ik wil dat dat zo snel mogelijk resulteert in een actieplan." Ik ben dus zeer nieuwsgierig naar uw antwoord.

**De voorzitter**: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

**Mevrouw Goedele Vermeiren**: Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Poleyn. Ik heb die resolutie mee ingediend. Het is een heel belangrijk thema. Dat we zo snel mogelijk werk moeten maken van wetenschappen en techniek voor de knelpuntberoepen is in deze commissie ook al aan bod gekomen. Het is vooral ook een goede vraag van mevrouw Poleyn. Ze is bij de pinken. Ik ben ook heel nieuwsgierig. Is er al overleg geweest? Wie trekt dat dossier? Is er al een zicht op dat platform?

Mevrouw Poleyn verwijst naar het basisonderwijs. In de resolutie staat dat er een leerlijn moet komen, vanuit het basisonderwijs over het secundair onderwijs naar het hoger onderwijs. Er wordt gevraagd of u ermee akkoord gaat dat Onderwijs vooral inzet op het leerplichtonderwijs, in eerste instantie het basisonderwijs. Voor mij is dat een en-enverhaal. Je kunt dat niet van elkaar loskoppelen. Ik hoor graag de stand van zaken.

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Het actieplan wordt voorbereid door de betrokken beleidsdomeinen, zijnde Onderwijs en Vorming, Economie, Wetenschappen en Innovatie, Werk en Sociale Economie en dat allemaal in een werkgroep. Ook de VDAB en SYNTRA Vlaanderen zijn hierbij betrokken. We leggen het dit najaar voor aan het Vlaams Parlement. Het dossier wordt getrokken door mezelf en mijn departement Onderwijs en Vorming.

Ik heb intussen het actieplan gekregen vanuit het ambtelijk overleg. Volgende week in de vakantie ga ik het lezen. Ik heb het al één keer snel gelezen, maar u hecht er allen heel veel belang aan en ik uiteraard ook. Ik ga het eens goed lezen wanneer het wat rustiger is. Vermoedelijk zullen we de week daarop met interdepartementele werkgroepen beginnen, op ambtelijk niveau. Het moet dan ook nog op ministerieel niveau worden voorbereid. Dat is voor november.

Ik was trouwens een hele namiddag aanwezig bij de rondetafel. Dat is lang. Het is uitzonderlijk voor een minister. Ik was er om het belang te onderstrepen. Uiteraard zijn de voordrachten en discussies meegenomen bij de voorbereiding van het actieplan. Dat merk je in de conclusies. Voorbeelden zijn de focus op meisjes, de rol van het platform, het imago en de rol van sectoren en bedrijven.

We hebben een overzicht van alle bestaande relevante initiatieven. Daarvoor werd een bevraging georganiseerd bij de betrokkenen: de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), de Vlor, RTC's, vzw Epon, de Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking (EPOS), de European Schoolnet, wetenschaps- en informatienetwerk enzovoort. Dit resulteerde in een uitgebreide lijst, die ook gebruikt wordt bij het opstellen van het actieplan.

Het actieplan zal uitgaan van een geïntegreerde aanpak. We willen daarmee het aantal STEM-afgestudeerden (Science, Technology, Engineering and Mathematics) verhogen. Tijdens die namiddag van ViA – want een mens moet toch iets doen – is me opgevallen dat die STEM-afgestudeerden ook Smet-afgestudeerden kunnen zijn. Het actieplan mikt dus op het verhogen van het aantal STEM-afgestudeerden met een arbeidsmarktgerichte kwalificatie van het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Het platform moet een ruimere opdracht hebben dan het RTC-netwerk. Ik wil wel niet vooruitlopen op het plan, maar wil toch dit zeggen. Het is juist dat we in de begroting voor 2012 voor de verschillende ministers in middelen moeten voorzien. Ondertussen heb ik al beslist een extra gedetacheerde ter beschikking te stellen van Technopolis, om daaraan te werken en bestaande initiatieven beter te groeperen.

Ik vat samen. Ik zou niet durven dit probleem te vergeten. Wij zijn er volop mee bezig. Ik verwacht dat wij nog voor het jaareind het dossier aan het Vlaams Parlement kunnen voorleggen.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Ik dank u voor het antwoord, en ook voor het feit dat er een plan is. Ik ben best bereid dat volgende week samen met u te bekijken. Ik heb wel niet goed begrepen of u met mij akkoord gaat of wij vooral moeten inzetten op het basisonderwijs.

**Minister Pascal Smet**: Dat moet, maar er moet meer gebeuren dan dat. Als wij het plan bespreken, zult u merken dat er eigenlijk voldoende studenten van het secundair onderwijs wetenschappelijke richtingen volgen. Het probleem doet zich voor bij de overgang van het

secundair naar het hoger onderwijs. Begrijp me niet verkeerd: het basisonderwijs is heel belangrijk. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

Het gaat niet enkel over het beroeps- en technisch onderwijs, maar ook over het hso. In het hso volgen voldoende studenten wetenschappelijke richtingen zoals wiskunde, maar de overstap naar het hoger onderwijs is problematisch. Die mensen moeten ingenieur en wetenschappers worden. Gisteren was ik bij Agoria, en die mensen stellen dat ook vast. Het probleem stelt zich dus op alle niveaus. Wij moeten op alle niveaus werken om de interesse op te wekken en vast te houden. Op achttienjarige leeftijd zijn er te veel afgestudeerden van wetenschappelijke richtingen in het hso die er niet voor kiezen om ingenieur of wetenschapper te worden.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Mijn grote bekommernis over een probleem in dergelijk breed veld is wel dat wij met een duidelijke probleemstelling beginnen – bedrijfsleiders schreeuwen om geschoolde technici –, maar wat daarna? Ik ben begonnen met te spreken over het project TOS21 waarin een zeer brede visie is ontwikkeld. Dat is alleen nog maar vertaald in eindtermen. Ik hoop dat dit plan steunt op die expertise en dat daarbij het basisonderwijs en de didactiek niet worden vergeten. Ik ben ook bekommerd over de plaats van techniek in het geheel. Het plan sloeg eerst op techniek, en werd nadien verruimd naar wetenschappen en techniek, en vervolgens naar wiskunde, wetenschappen en techniek.

U zegt dat het probleem zich vooral in het hoger onderwijs stelt. Ik dacht dat bij het begin van het academiejaar is gezegd dat er eindelijk een positieve kentering in de evolutie van de inschrijvingscijfers wordt opgetekend. Die kentering is er helemaal niet in de nijverheids-technische scholen. Ik zetel zelf in een raad van bestuur, en er zijn 200 leerlingen minder.

**Minister Pascal Smet**: Dat klopt.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Wij moeten ervoor zorgen dat die kentering zich ook voordoet in de keuze van de richtingen in het secundair onderwijs, en daarom moeten wij werken aan het basisonderwijs.

**Minister Pascal Smet**: Ik ontken dat niet. Wij moeten op alle niveaus werken.

**Mevrouw Sabine Poleyn**: Ik ken de dynamiek in de onderwijssector en de macht van de verschillende niveaus. Het hoger onderwijs lobbyt veel beter. Dat is een bekommernis. Het gaat in de eerste plaats over techniek en het leerplichtonderwijs. Neemt u dat alsjeblieft mee.

Ik wil nog even herinneren aan de beloftes die u ooit hebt gedaan inzake TOS21. Er zou een kwaliteitslabel ‘TOS21’ voor het educatief materiaal komen. Het zou een nascholingsthema worden en techniek zou in de eindtermen voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs worden opgenomen. En dan is er ‘Milieuzorg op school’ (MOS), maar daarover zal ik u een schriftelijke vraag stellen. Ik wil dat hier toch vermelden, want dat mogen wij niet vergeten.

**De heer Boudewijn Bouckaert**: Ik deel de bekommernis van mevrouw Poleyn: wij moeten naar het basisonderwijs kijken. Het is juist dat het probleem zich in grote mate bij de achttienjarigen voordoet. Ik heb de cijfers wel niet bij de hand. Ook Agoria heeft gesteld dat er binnen het beroepsonderwijs een hele waaier van keuzes is en dat er ook ‘onderkeuze’ is voor technische richtingen. Het is wel degelijk dubbel.

**Minister Pascal Smet**: Ik ben het daar absoluut mee eens. Het is dubbel.

**De voorzitter**: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

**Mevrouw Goedele Vermeiren**: Ik heb hier geleerd dat ik mijn lichaamstaal een beetje moet beheersen. Toen ik knikte, deed ik dat omdat ik dat herkende. Ik heb lang les gegeven in de hogere jaren van wetenschappen en wiskunde. Die leerlingen kiezen inderdaad niet voor een wiskundige of wetenschappelijke richting. Ik herken dat verhaal. U ondersteunt dat nu met cijfers.

Samengevat denk ik dat we allemaal op dezelfde lijn zitten. Het gaat inderdaad over de keuze na het secundair onderwijs. Wat mevrouw Poleyn zegt, is zeker terecht. Ook de geschoolde technici hebben we nodig. Er is een kentering in het hoger onderwijs, maar die moet er ook komen in het tso en het bso. We moeten beginnen in het basisonderwijs. Daar kunnen we allemaal akkoord mee gaan. De minister is daar nu aan aan het werken. We zullen daar binnenkort verslag over krijgen.

**Minister Pascal Smet**: Absoluut.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van de heer Wim Van Dijck tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over Turkse lessen door een Nederlandsonkundige Turkse juf in een basisschool in Lommel**
**- 177 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van de heer Willy Segers tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een Nederlandsonkundig Turks personeelslid in een Lommelse school**
**- 184 (2011-2012)**

**Vraag om uitleg van mevrouw Fatma Pehlivan tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het thuistaalproject in Lommel**
**- 196 (2011-2012)**

**De voorzitter**: De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Wim Van Dijck**: Sinds dit schooljaar geeft aan de katholieke basisschool Sint-Jan in Lommel een Turkse juf les in alle kleuterklassen. Dat heb ik uit de pers vernomen. Ze geeft, op uitdrukkelijke vraag van de Turkse gemeenschap, Turkse les aan de Turkse kinderen in de kleuterklassen, waarvan het grootste deel enkel Turks kent. Ook de juf zelf kent geen Nederlands, volgens het artikel in de pers. Dat is voor mij het grootste struikelblok. Ik zeg dat maar meteen.

Tijdens de Turkse lessen, spelletjes en dergelijke, blijven ook de Vlaamse kinderen in de klas, zodat zij ook een beetje Turks meepikken, volgens de directie een ‘meerwaarde’. De directie geeft wel toe dat de Vlaamse ouders sceptisch reageren en het experiment betuttelend vinden.

Volgens het krantenartikel in Het Laatste Nieuws van 6 oktober 2011, dus al een tijdje geleden, zou ook de minister dit project toejuichen. Maar ik ken de pers ondertussen. Het artikel verwijst enkel naar de talennota. Ik vermoed dus dat de minister geen uitspraken gedaan heeft over de casus in kwestie. Dat werd de dag na het verschijnen van het krantenartikel hier in de commissie eigenlijk al aangegeven. Ik weet dat men in deze zaken voorzichtig moet zijn.

Minister, is het initiatief dat door de school in kwestie genomen wordt wettelijk, namelijk het feit dat een Nederlandsonkundige juf Turkse les geeft in een Nederlandstalige school? Is er overleg gepleegd met de minister? Ik vermoed van niet. Of was er ten minste een vraag vanuit de school om een dergelijk initiatief te mogen opstarten, als thuistaalproject?

In het krantenartikel bleek ook dat zelfs experts die voorstander zijn van onderwijs in eigen taal en cultuur (oetc), thuistaalprojecten dus, betreuren dat de juf in kwestie geen Nederlands spreekt, omdat dat geen goed voorbeeld is voor de anderstalige kinderen. Die kinderen trachten hier hun leven op te bouwen en krijgen dan een juf die alleen maar hun moedertaal spreekt. Is het wettelijk en wenselijk dat een Nederlandsonkundige juf les geeft in een

Vlaamse school, zeker wanneer in de klas ook Vlaamse kinderen zitten? Meer formeel: welk diploma heeft de juf in kwestie, en waar heeft ze dat behaald? Bestaat er een soort van uitwisseling tussen Turkije en Vlaanderen wat betreft diploma's? Heeft zij een diploma dat hier gehomologeerd is of iets dergelijks? Is zij met andere woorden gerechtigd om les te geven aan een Vlaamse school?

Is het wettelijk en wenselijk dat leerkrachten worden aangesteld op vraag van een allochtone gemeenschap, en door diezelfde gemeenschap ook worden betaald? Wat is dan die gemeenschap? Zijn dat de ouders van de kinderen die in de school zitten? Is dat de moskeevereniging? Is dat een vzw die de Turkse gemeenschap vormt in Lommel, of wat dan ook? Uit het krantenartikel bleek dat de leerkracht blijkbaar niet wordt betaald door de school of door de Vlaamse Gemeenschap, maar wel door de Turkse Gemeenschap. Hoe zit dat precies in elkaar?

Is deze manier van werken niet in tegenstrijd met het inburgeringsbeleid van de Vlaamse Regering, dat de kennis van het Nederlands van kinderen en hun ouders centraal stelt, los van het feit of de wetenschappelijke vraag of kinderen die hun eigen moedertaal goed kennen, dan ook goed in staat zijn om een andere taal, in casu het Nederlands, te leren? Ik vraag me af of het feit dat kinderen les krijgen in het Turks, wel de inburgering bevordert. Ik wilde die vraag ook aan minister Bourgeois stellen, maar ze was helaas onontvankelijk.

Was er voorafgaandelijk enig overleg met de ouders van Vlaamse kinderen of met het oudercomité van de school? Ik meen uit het artikel begrepen te hebben dat een deel van de Vlaamse ouders daar niet zo gelukkig mee was. Worden de Vlaamse kinderen verplicht de Turkse lessen te volgen? Daarover hing een beetje een flou artistique. Die kinderen horen dan wel wat Turks en pikken misschien wat Turks mee, maar worden ze verplicht de Turkse les te volgen of niet? Of hebben zij dan andere activiteiten? Wordt er met andere woorden simultaan les gegeven door de Vlaamse juf, terwijl de Turkse juf zich met de Turkse kindjes bezighoudt? Hoe dat in de praktijk in zijn werk gaat, bleek niet uit het artikel.

Mocht dit initiatief onwettelijk zijn, kunnen dan sancties worden genomen tegen de school? Kan de school aangemaand worden om dat project, als het een project is, stop te zetten?

**De voorzitter**: De heer Segers heeft het woord.

**De heer Willy Segers**: Minister, mijn vraag gaat vooral over de materie die in de krant is terug te vinden en waar ook de heer Van Dijck aan refereert. U zou dat initiatief toejuichen. U zegt: "Het kleuteronderwijs moet veel meer inzetten op een rijke taalomgeving. Dat slaat in de eerste plaats op het Nederlands, maar elke taalverrijking is goed, ook die in de thuistaal als dat een andere taal is."

De begeleidster lijkt er te komen op vraag van de Turkse gemeenschap in Lommel. Zij wilden dat hun kleuters in hun moedertaal opgevangen konden worden. Daarom stelden ze voor om zelf een Turkse begeleidster te zoeken en te betalen. Op die vraag ging de basisschool, waar zo'n twintigtal Turkse kleuters les volgen, in. De directeur verdedigt zijn keuze: "De meeste Turkse kleuters kennen geen woord Nederlands als ze op school aankomen. Doordat ze veel dingen niet begrijpen, lopen ze een grote leerachterstand op. En die achterstand blijft hen de hele schoolloopbaan achtervolgen. Dat hopen we weg te werken door hen in het begin verder te helpen in hun thuistaal."

Minister, dat initiatief gaat nochtans lijnrecht in tegen enkele bepalingen van het Vlaams regeerakkoord. Ik citeer: "Via een actieplan zetten we in op de verbetering van de taalvaardigheid Nederlands in ons onderwijs. Vooral voor anderstalige kinderen, jongeren en volwassenen vergroot dat hun kansen in en via het onderwijs. De ouders van niet-Nederlandstalige kinderen moeten zelf ook het Nederlands beheersen. De overheid moet daarom zorgen voor een voldoende dekkend aanbod NT2 op of in de onmiddellijke omgeving van de school. We moeten de ouders ook, via de school, stimuleren om in te gaan op dat aanbod." Dat komt rechtstreeks uit het Vlaams regeerakkoord.

Vooral de Turkse ouders dragen in deze kwestie een verpletterende verantwoordelijkheid. Op hun vraag ingaan om een eentalige Turkse begeleidster aan te stellen, geeft hen het signaal dat zij het Nederlands niet hoeven te beheersen om hun kind alle kansen op school te geven. Wie in contact wil treden met leerkrachten werkzaam in het Nederlandstalig onderwijs, wordt evenwel verwacht dat in het Nederlands te doen. Met dit initiatief verdwijnt voor de ouders een belangrijke stimulans om in het belang van hun kinderen Nederlands te leren.

Wie dit initiatief toelaat, zet bovendien de deur wagenwijd open voor andere zaken zoals een talenonderwijs à la carte, waar iemand met voldoende centen zijn of haar taal kan kopen. We weten allemaal dat taalachterstand leidt tot leerachterstand, wat op zijn beurt leidt tot spijbelen en voortijdige schooluitval. Jongeren zonder diploma belanden in de vicieuze cirkel van kansarmoede.

Ten slotte zijn we ervan overtuigd dat het kleuteronderwijs een erg belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van een kind. Die rol is dermate belangrijk dat we daarvoor enerzijds voorzien in studiefinanciering en anderzijds kinderen die te weinig naar het kleuteronderwijs zijn geweest een taaltest Nederlands laten afleggen voor ze instappen in het lager onderwijs. Ik beschouw het als een vreemd pedagogisch signaal om dan in te zetten op het Turks.

Minister, beschouwt u dit initiatief niet in strijd met het Vlaamse regeerakkoord, waarin gepleit wordt voor een verbetering van de Nederlandstalige taalvaardigheid bij anderstalige kinderen en bij de betrokken ouders?

Is dit initiatief wettelijk in orde? Het Nederlands is immers de officiële onderwijstaal in Vlaanderen en volgens de wet houdende taalregeling in het onderwijs van 1963, artikel 1, is dit ook van toepassing op het kleuteronderwijs. Is het bovendien geen verkeerd signaal dat een school, erkend en gesubsidieerd door de Vlaamse overheid, iemand een functie laat uitoefenen die geen woord Nederlands kent, spreekt of begrijpt? Dat laatste is een vraagteken.

Vindt u niet dat dit initiatief segregatie in de hand werkt: een Turkse begeleider voor de Turkse leerlingen en een Nederlandstalige begeleider voor de Nederlandstaligen? Beschouwt u deze eentalige begeleidster als een goed rolmodel voor haar leerlingen? Is het wenselijk dat deze begeleidster geen aanspreekpunt kan vormen voor de andere niet-Turkse kinderen?

Vindt u niet dat de Turkse ouders hun middelen beter in een bijkomende eventueel begeleidende leerkracht Nederlands zouden investeren?

Welke initiatieven wilt u verder nemen om het belang van NT2 bij anderstalige ouders, zoals opgenomen in het regeerakkoord, nog sterker te promoten, onder meer en vooral in het belang van hun eigen kinderen?

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Het verbaast me niet dat een aantal collega's deze vraag vanuit een bepaalde politieke basis stellen. Zij denken wellicht hetzelfde van mij. Er is misschien niet alleen de school in Lommel, misschien zijn er nog andere scholen waar de pers daar nog niet op uitgekomen is. We kunnen de pers misschien eens rondsturen door heel Vlaanderen.

Het is mogelijk dat een bepaalde gemeenschap zoals de Turkse gemeenschap in Lommel dat vraagt. Het gaat om een grote, geconcentreerde gemeenschap. Zij beseft dat de kinderen het moeilijk hebben om het Nederlands te leren. De taalachterstand die een kind oploopt kan eventueel via een aantal projecten en het inschakelen van iemand die de moedertaal spreekt, worden ingehaald. Uiteindelijk is dat toch de doelstelling. Ik weet niet of het ertoe doet of die leerkracht dan Nederlands spreekt of niet. Men kan daar echter wel vragen bij stellen.

De vraag die we hier echter moeten stellen, is waar die school heen wil, waar die ouders heen willen. Aan de hand van het artikel, van discussies die we hebben gevoerd en van wetenschappelijke onderzoeken kan ik toch besluiten dat ze op een of andere manier iets willen doen aan de taalachterstand, die uiteindelijk schoolachterstand en een ongekwalificeerde uitstroom als gevolg heeft. Die schooldirecteur zit waarschijnlijk met de handen in het haar.

Hij heeft positief gereageerd op de vraag van de Turkse gemeenschap. Hij is daarop ingegaan, precies omdat ook de ouders met dezelfde vraag zitten.

Heel veel wegen kunnen naar Rome leiden. Misschien is dit een van die wegen. Is dit dan plots negatief? Laten we het van naderbij bekijken. Misschien is dat een weg die wij hier niet durven te bewandelen. Dat is immers het gevoel dat ik hier krijg als het gaat over de moedertaal. Of dat nu Turks, Marokkaans of Arabisch is, maakt me niet uit. Het konden net zo goed Chinese kinderen zijn geweest. Het gaat over een bepaalde, geconcentreerde groep. Daarover gaat het uiteindelijk.

In Gent is er sprake van een vergelijkbaar project, met dezelfde invalshoek. Dat is wetenschappelijk gefundeerd en wordt wetenschappelijk begeleid, door de Universiteit Gent en de Katholieke Universiteit Leuven. Ik denk dat we daarnaar moeten kijken. Het is gemakkelijker om iets af te schieten dan het te evalueren en te bekijken of dit een mogelijkheid is om onze doelstelling te bereiken.

Minister, blijkbaar was u niet op de hoogte. Ik heb me ook enigszins gebaseerd op het artikel, maar ik ken dit project van heel nabij. Uw reactie in het artikel doet er op dit moment misschien niet toe, maar u kent wel het project dat loopt in Gent. U volgt het ook van nabij. We hebben dat hier onlangs ook gehoord. We zijn zelfs met de commissie naar Gent geweest. Men kan ervoor zijn of niet. Minister, zult u ook dat project in Lommel van nabij volgen, net als dat in Gent? Bent u bereid om die thuistaalprojecten in Lommel en Gent, maar veeleer in Gent, eventueel ook in andere scholen te gebruiken, mochten ze positief worden geëvalueerd? Die evaluatie wordt verwacht voor 2012.

**De voorzitter**: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Ik ben al vaker in discussie gegaan met diverse mensen over het belang van het kennen van de moedertaal voor kinderen, willen ze goed kunnen volgen op school, en dus ook over het belang dit soort projecten te steunen. Minister, ik ben dus ook zeer benieuwd naar uw antwoord. Begeleiding in de thuistaal lijkt me absoluut wenselijk, niet om politieke redenen, maar wel om pedagogische redenen. Als iemand het daar vanuit zijn politieke overtuiging moeilijk mee heeft, dan spijt het me, maar dan is dat jammer voor hem. Het is nu eenmaal onomstotelijk aangetoond dat kinderen eerst helpen in hun moedertaal, positieve effecten heeft op hun capaciteiten om niet alleen taal, maar ook andere zaken te leren op school.

Minister, ik las in de krant dat u het initiatief in Lommel toejuicht. Het benieuwt me om van u te horen of dat klopt. Mijn eerste reactie toen ik dit las was immers: die dekselse Pascal, in Brussel schaft hij het af en in Lommel is het dan goed. U zult ongetwijfeld elke twijfel wegnemen bij mij. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Dan heb ik nog een kleine bedenking bij wat de heer Segers heeft gezegd over het betalen voor dit project. Mijnheer Segers, u stelt dat de ouders hiervoor betalen. Wat dan met ouders die dat niet kunnen betalen? U hebt daar een bedenking bij geformuleerd. Die is enigszins terecht, maar ik zag dat de talennota, die uw partij naar ik aanneem toch ook mee heeft goedgekeurd in de ministerraad, het ook heeft over het bekostigen door ouders of derden van de ondersteuning in de moedertaal. Hoe staat u dan tegenover het al dan niet betalen? U kent ondertussen mijn visie: een kind helpen, dat reken je niet aan, zeker niet in de lagere school.

**De voorzitter**: De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck**: Ik heb heel aandachtig geluisterd naar de vraagstellers en de leden die zich hebben aangesloten. Er wordt gesteld dat we dit politiek bespelen. Wij doén ook aan politiek, maar met het doel een gemeenschap te creëren waarbij iedereen die in die gemeenschap leeft, werkt en woont, ten volle tot zijn of haar rechten kan komen. Vanuit die doelstelling kijk ik ook naar dit gegeven.

Toen ik dat krantenartikel las, was ik ook enigszins verrast. Ik zal dat zo dadelijk duiden. Ik heb ook niet nagelaten om contact op te nemen met een aantal mensen, zoals onze collega in de Kamer Zuhal Demir, die zelf ook van Turkse afkomst is, maar ook met nog andere mensen, om te vragen wat ze daar nu van denken. Het is heel belangrijk dat mensen hun authenticiteit, hun afkomst niet verloochenen, dat ze die kennen. Men moet zijn afkomst kennen om het heden te begrijpen en ook te weten waar men heen wil. Dat geldt voor Turken, voor Marokkanen, voor Vlamingen, voor eenieder. Voor elke mens is het belangrijk dat hij zijn plaats kent.

In heel deze context is ook de vraag waar we in de toekomst naartoe willen, heel belangrijk. Misschien zijn er daarop verschillende visies. Mijn visie hierop is dat, hoe kleurrijk Vlaanderen op dit moment ook is, het mensen zijn die in Vlaanderen wonen en werken en dat ze hier ook zullen blijven. Ik leg me neer – als ik dat zo mag zeggen – bij de diversiteit die Vlaanderen is, maar dan wil ik ook dat eenieder in dat Vlaanderen optimale kansen krijgt.

Ik stel me heel kritisch de volgende vraag. Op basis van de migratiewetgeving in dit land, die hier sinds de jaren 70 wordt uitgetekend, vraag ik me af hoe het kan dat kinderen die naar school gaan, nog geen Nederlands kennen. Buiten de groep van de politieke vluchtelingen, een groep die u heel goed kent, zijn alle andere migratiestromen vormen van gezinshereniging. Een van de twee partners is sowieso in Vlaanderen opgegroeid, heeft er school gelopen en zo meer. Wanneer iemand de verantwoordelijkheid neemt voor het stichten van een gezin in Vlaanderen, dan liggen de toekomstkansen van de gezinsleden in een Nederlandstalige omgeving, als het gaat om het Vlaamse Gewest, en dan stel ik mij daar de kritische vraag bij hoe het komt dat die kinderen nog geen Nederlands kennen. Ik kan me niet indenken dat wanneer ik morgen met mijn vrouw naar Portugal zou verhuizen, ik mijn kinderen niet de kans zou geven om ook de Portugese taal en cultuur te leren kennen.

We moeten de meertaligheid inderdaad gebruiken als hefboom voor de toekomst van die kinderen. Daar bevindt zich inderdaad een spanningsveld. We moeten ons dus eerst afvragen hoe het komt dat die enorme taalachterstand nog bestaat. Uit het krantenartikel blijkt dat de kinderen nog niets van het Nederlands kennen. Hoe kan dat? Hoe moeten we daarop inspelen?

We moeten deze boodschap duidelijk meegeven. Wat voor mij het belangrijkste in dezen is, is het antwoord op de vraag welk signaal wij geven. Tegen alle nieuwkomers wil ik zeggen dat ze wat mij betreft welkom zijn, maar dat ze ervoor moeten zorgen dat ze hun toekomst en die van hun kinderen moeten richten op de omgeving waar ze werken en wonen. Het is een inclusief verhaal, het is helemaal niet met de bedoeling om uit te sluiten. Vandaar ook mijn vraag dat als er extra middelen moeten worden gegeven, u ze niet beter kunt inzetten op het versterken van het Nederlands.

**De voorzitter**: Minister Smet heeft het woord.

**Minister Pascal Smet**: Voorzitter, dames en heren, het klopt dat ik in Het Laatste Nieuws oorspronkelijk niet had gereageerd, maar dat de krant had geciteerd uit de talennota. Het artikel moet ook genuanceerd worden.

Wat is daar in die school aan de hand? Het betreft de Vrije Basisschool Sint-Jan in Lommel, en die heeft inderdaad een Turkse juf tewerkgesteld. Zij heeft een ondersteunende rol gekregen voor één voormiddag in de week en dat in de onthaalklas. Dat betekent concreet dat de Turkse juf die voormiddag in de onthaalklas aanwezig is, terwijl de Nederlandstalige leraar ook aanwezig is. De Turkse juf assisteert de Nederlandstalige leerkracht in de onderwijsactiviteiten van die voormiddag. Het is dus een soort brugfiguur die op dat moment in de school aanwezig is.

Laat me duidelijk stellen dat ik vind dat de onderwijstaal in de Vlaamse scholen het Nederlands moet zijn, dat is nogal wiedes. De juf heeft een ondersteunende rol. Ze ondersteunt een andere juf. Ik heb er op zich niets op tegen dat dit gebeurt. Het kan zijn dat

kinderen daardoor een veilig gevoel krijgen en dat het hun welbevinden verhoogt. Als het een ondersteunende brugfunctie is, kan dat ook het leren van het Nederlands ten goede komen.

Maar ik vind dat er hier wel iets heel bijzonder aan is. Op zich heb ik dus niets tegen principe dat een Nederlandstalige leerkracht die voor de klas staat, wordt ondersteunend door een assistent, die – en nu komt een belangrijke nuance – ook Nederlands spreekt en die eventueel ook de thuistaal spreekt, en die in de kleuterklas al eens een woordje in die thuistaal spreekt om een kind op zijn gemak te stellen. Als het daarbij gaat om pure ondersteuning en ter aanvulling, en als de instructietaal het Nederlands blijft, dan moet dat kunnen omdat het dan eerder om een brugfunctie gaat.

Ik vind dus wel dat er een voorwaarde is, namelijk dat de ondersteunende leerkracht Nederlands spreekt. En dat is in deze school niet het geval.

Ik vind het initiatief, zoals het in Lommel wordt ontwikkeld, niet goed. Als je de Nederlandstalige juf ten volle wilt ondersteunen in haar pedagogische opdracht, moet je weten wat ze aan het zeggen is in de klas.

Wat in Lommel gebeurt, wordt niet uit het lestijdenpakket gehaald. Er is dus geen vermindering van het Nederlandstalig onderwijs. Het is iets supplementairs. Maar voor zover ik weet, zou het worden gefinancierd door het Turkse ministerie van Onderwijs en zou bovendien die juf ook nog eens uit Turkije komen. Ik denk dat er in Limburg wel voldoende Vlamingen van Turkse origine, die zowel Nederlands als Turks spreken, een ondersteunende functie kunnen opnemen.

Het initiatief in Lommel kan, zoals het nu is, mijn goedkeuring niet wegdragen. Maar het is niet evident om op te treden omdat ze dit op geen enkele manier met Vlaamse middelen betalen. Het behoort tot de autonomie van de school: je kunt uiteraard inzetten wie je wilt.

Ik vind dat die ondersteunende leerkracht minstens niveau B1 voor lezen en schrijven zou moeten hebben, en B2 voor luisteren en spreken. Ik heb begrepen dat die Turkse juf zich daartoe heeft geëngageerd, maar dan nog.

Het initiatief werd vooraf in de ouderraad besproken. Ik ga ervan uit dat daarin ook Nederlandstalige Vlaamse ouders zitten. Het verhaal is met andere woorden genuanceerder dan het in de krant is verschenen. Ik heb geen probleem met het feit op zich dat er voor de Nederlandstalige juf in de kleuterklas ondersteuning is door iemand die Turks spreekt, terwijl de hoofdinstructietaal het Nederlands blijft. Alleen de manier waarop het in Lommel is uitgevoerd, lijkt me niet voor kopie aan te bevelen.

Mevrouw Pehlivan, het is belangrijk dat u de projecten in Lommel en Gent niet op een hoop gooit. Het zijn verschillende projecten. In Gent wordt het project wetenschappelijk begeleid en is het georganiseerd door een pedagogische begeleidingsdienst. Het is daar ook een pedagogische ondersteuningsmethode. Het was misschien niet uw bedoeling om die twee met elkaar te vergelijken, maar het kon zo overkomen. Het is belangrijk dat het onderscheid wordt gemaakt. De talennota is duidelijk: in het kleuteronderwijs vinden wij dat de instructietaal het Nederlands moet zijn. Maar er kan wel ondersteuning worden gegeven. Er kan een taalvriendelijk klimaat heersen. Als dat gebeurt met iemand die Turks spreekt, heb ik er geen probleem mee als het gaat om ondersteuning. De situatie in Lommel beantwoordt niet aan wat wij wenselijk vinden. Maar nogmaals, wij kunnen niet optreden omdat alles extra gebeurt.

**De voorzitter**: De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Wim Van Dijck**: Minister, ik ben ten dele zeer gerustgesteld door uw antwoord. U stelt dat Lommel niet te vergelijken is met Gent, en dat de moedertaal enkel voor ondersteuning kan worden gebruikt. Mevrouw Brusseel, men kan er inderdaad over discussiëren of dit al dan niet pedagogisch goed is. We kunnen elkaar om de oren slaan met wetenschappelijke studies daarover. Maar hier gaat het niet om oetc. Wat in Gent gebeurt, is

niet wat in Lommel gebeurt. De juf daar is Nederlandsonkundig. Iedereen hier is het er wel mee eens dat dat niet kan. Je kunt voorstander zijn van oetc, van ondersteuning in de moedertaal, maar dat moet dan gebeuren door leerkrachten die Nederlands kennen. Dat is hier niet het geval.

Ik had zoiets gedacht. In de krant stond dat de juf in kwestie wordt betaald door de Turkse gemeenschap. Maar wat is dat? Zijn dat de ouders van de kinderen die onderwijs volgen in die school? Nu blijkt dat het inderdaad het Turkse ministerie van Onderwijs is. Als dat opgeld doet in Vlaanderen, vrees ik het ergste. Dat wil zeggen dat er overal in Vlaanderen Turkse gemeenschappen het initiatief kunnen nemen om zulke leerkrachten te sponsoren via het Turkse ministerie van Onderwijs, en scholen en ouderraden daarvan kunnen overtuigen, zoals dat blijkbaar in Lommel gebeurd is. Dan zitten we met de gebakken peren.

Men kan er lacherig over doen, maar ik vind het ernstig dat er hier een tweespalt wordt gecreëerd tussen een aantal Vlaamse ouders en Turkse ouders. Ik denk dat het nog altijd aan te bevelen is dat de schoolgemeenschap een geheel vormt, ongeacht de afkomst van de kinderen. Maar als ik lees dat sommige Vlaamse ouders het betreuren dat die Turkse juf daar is, dan denk ik dat er hier meer overleg en communicatie had moeten zijn.

Mevrouw Pehlivan, het is waar dat er veel wegen naar Rome leiden. Maar wat is ‘Rome’ hier? Is ‘Rome’ dat Turkse kinderen zich inburgeren in Vlaanderen en Vlaming worden, zij het met een Turkse achtergrond, waarmee ik op zich helemaal geen probleem heb? Of is ‘Rome’ dat zij hun Turkse identiteit koste wat het kost bewaren? Dat zijn twee verschillende zaken. Voor mij telt het eerste, laat dat nu toch eens duidelijk zijn.

**De voorzitter**: De heer Segers heeft het woord.

**De heer Willy Segers**: Minister, ik dank u voor uw bijkomende toelichting. Een aantal zaken hadden we vermoed, maar een aantal andere zaken stemmen mij nog altijd ongerust. Eerst en vooral dat dit niet het initiatief is van de ouders, maar wel dat van het ministerie van Onderwijs in Turkije. Dat de ouders betrokken zijn voor wat betreft het financiële aspect, kun je vanuit hun betrokkenheid nog in zekere zin begrijpen en zelfs respecteren. Dan rijst wel de vraag of het kan en mag, maar dat is iets anders.

Dit mag wel eens verder worden onderzocht, want dit zet deuren open naar ik weet niet wat.

Mevrouw Pehlivan, ik hoop dat de teneur van mijn vraag u niet op een ander spoor heeft gebracht. Het gaat mij niet over het Turks als zodanig. Indien het probleem zich zou hebben gesteld in verband met het Duits, dan had ik dezelfde vraag gesteld. U haakte zich daar in uw inleiding nogal aan vast, maar dat was zeker niet de bedoeling van mijn vraag.

Hoe brengen we anderstalige kinderen in ons Nederlandstalig onderwijs? En vooral: hoe brengen we hen op een zo positief mogelijke manier weer buiten? Dat is toch de gemeenschappelijke doelstelling van alle politieke strekkingen? Ik zou dit vraagstuk dus niet bekijken vanuit dat oogpunt.

Minister, u zegt dat het geen personeelslid is. Goed. Er worden ook geen publieke middelen ingezet. Goed. Maar het gebeurt wel tijdens de lestijden van die Nederlandstalige school. Op dat moment ontneemt men de anderstalige kinderen de kans om Nederlands te leren. Dat is toch de essentie?

Niemand heeft iets tegen de projecten, zeker niet die van Gent. Het is juist het omgekeerde en de minister heeft het geduid. Het gaat juist om het verschil tussen die twee voorbeelden. Dat aspect maakt ons bezorgd. Als we dit gaan erkennen, of niet gaan optreden tegen, dan zetten we de deur open naar andere mogelijkheden. We hoeven nog niet eens aan andere culturen of nationaliteiten te denken. Ik denk aan het onderwijs in de Rand en wat daar mogelijk zou zijn. Dan gaat het over landgenoten. Laat het duidelijk zijn: politieke ideologie speelt hier niet de hoofdrol.

De thuistaal kwam nog aan bod. We beoordelen projecten op wat ze zijn. U haalde het project in Gent aan. Het is wetenschappelijk ondersteund. We kunnen projecten alleen maar evalueren en ondersteunen als blijkt dat ze zinvol zijn. Uit het project in Lommel, zo zegt men, kunnen we eigenlijk afleiden dat het niveau van de thuistaal van de kinderen onvoldoende is, want ze krijgen ook nog in het Nederlandstalig onderwijs les in hun thuistaal. Dat vind ik een spijtige opmerking. Ik stel deze vraag vanuit mijn betrokkenheid bij de commissie Inburgering en het inburgeringsbeleid. De heer Kris Van Dijck zei dat we toch wel verwachten dat dit van thuis uit wordt meegegeven. Als dat niet 100 procent lukt, zeker wat het Nederlands betreft, is er geen enkel probleem. Maar als de thuistaal in die eerste schooljaren ook nog op niveau moet worden gebracht, ja, dan zitten we helemaal op een fout spoor, dan weten we niet waar we gaan eindigen.

Ik verwijs naar de uitspraken van professoren. Naar het schijnt kwam dat hier vorige week nog aan bod. Leeftijd speelt een grote rol bij het verwerven van talenkennis. Hoe jonger we een kind confronteren met een taal, hoe makkelijker ze die aanleren. Waarom kan dat dan net niet voor het Nederlands? Dat ontgaat me. Minister, laat ons toch eens bekijken hoe dit project wordt voortgezet. We moeten alle aspecten belichten.

Ik kijk even naar mevrouw Brusseel en mevrouw Pehlivan want zij denken dat wij hier een andere mening over hebben. Hoe begeleiden we anderstaligen binnen het Nederlandstalig onderwijs op een deftige manier? Ze moeten evenveel slaagkansen krijgen als al die anderen. Hoe pakken we dat aan? Dit project is daarvoor niet het juiste voorbeeld.

**De voorzitter**: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

**Mevrouw Fatma Pehlivan**: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik heb de projecten in Gent en in Lommel volledig uit elkaar gehouden. Dat klopt. Ze zijn ook niet vergelijkbaar. Het project in Gent is wetenschappelijk onderbouwd en ondersteund. Er gaan heel veel middelen naartoe van de stad Gent. *(Opmerkingen)*

De collega's van de N-VA hebben allebei gezegd: "als het nodig is en als het de doelstelling is." Of we het project in Lommel en het initiatief van de directeur genegen zijn of niet, wil ik nog in het midden laten. Als uiteindelijk bewezen wordt dat de kinderen op die manier uiteindelijk beter Nederlands leren, dan moet dat kunnen. Het kan uiteraard niet in alle omstandigheden en niet in alle steden en scholen, maar enkel voor bepaalde groepen en in een bepaalde context. Als daar middelen voor nodig zijn, mijnheer Van Dijck, hoop ik dat u die middelen mee zult goedkeuren.

We zullen de discussie eens inhoudelijk diepgaand moeten voeren. Mijnheer Van Dijck, u kunt niet begrijpen – en u hebt navraag gedaan bij uw partijgenoten – waarom er nog altijd taalproblemen zijn. Die zijn er. Ik ga geen boek opendoen over de achtergrond ervan. Als u naar Portugal gaat, gaat u Portugees leren. Als ik naar China ga, ga ik Chinees leren. Er is op dat punt geen verschil tussen ons. Dat komt omdat we in het Vlaams Parlement zetelen en allebei hooggeschoold zijn.

Dit probleem kan niet worden losgekoppeld van de sociaal-economische context. Dat mogen we niet vergeten, maar het zou ons veel te ver voeren om daar nu op in te gaan. Kijk naar kansarme kinderen, zij hebben ook een taalachterstand. Ze kunnen die op een bepaald moment misschien wel inhalen, maar daar moeten we op inzetten, anders zijn zij vogels voor de kat. Hetzelfde geldt voor kinderen van andere etnische groepen.

In die zin maakt het niet uit of het project in Lommel al dan niet op vraag is van de Turkse gemeenschap en door hen wordt betaald. Het is een systeem dat al dertig jaar bestaat, sinds 1971. Ik heb dat zelf ook gevolgd, hoewel het toen nog niet binnen de lesuren was.

Het project Nederlands in het buitenland voor Nederlandstalige kinderen komt daar toch ook op neer. Maar dat is de discussie niet.

De discussie zal zijn hoever we op die vraag willen ingaan en hoeveel we daarop willen inzetten.

**De voorzitter**: Er komt een gedachtewisseling op 17 november.

Mevrouw Brusseel heeft het woord.

**Mevrouw Ann Brusseel**: Ik weet dat er nog andere gelegenheden komen, maar aangezien de vorige sprekers de kans hebben gekregen om uitgebreid hun visie uiteen te zetten, wil ik dat toch ook even doen. Dat is de democratie. *(Opmerkingen)*

Ik onthoud uit de discussie vooral dat het Vlaams Belang wel te vinden is voor oetc. Hoop doet leven. U had het wel over een hevige tweespalt tussen de ouders.

Eén voormiddag per week komt in de onthaalklas een juf de rol van brugfiguur vervullen. Die juf is daar dus niet alleen. Een brugfiguur is overigens wel een interessante functie. De kinderen leren dat kinderen kunnen worden geholpen en dat ze elkaar ook kunnen helpen. Ze leren ook dat ze daar niet komen, mijnheer Segers, om Turks te leren, maar om een beetje ondersteuning te krijgen. De Turkse juf kan iets uitleggen of ze kunnen de dingen aan elkaar uitleggen om de zaken dan beter te begrijpen. Dat lijkt mij zeer positief, ook voor hun motivatie.

Het lijkt mij helaas niet realistisch dat ze thuis in die mate Nederlands zouden moeten leren dat ze kunnen volgen op school wanneer ze starten in de onthaalklas. Je kunt dat niet verwachten van ouders die thuis Turks spreken met elkaar omdat ze beiden die origine delen. Ik hoop dat ze van jullie trouwens nog lang hun eigen taal met elkaar mogen spreken. Ik spreek ook altijd Oostends met mijn moeder. Ik hoop dat jullie mij dat op een dag niet zullen verbieden. Ja, voorzitter, dat is een zeer apart taaltje.

Ik vind het ook geen probleem dat Turkije daarin investeert. Als de Vlaamse overheid erin zou investeren, zou het kot te klein zijn. Nu doet Turkije een duit in het zakje en is het nog niet goed. Zo is het altijd wat.

Als we zeggen dat we het eens zijn over de ondersteuning in de thuistaal, merk ik hier toch nog aanzienlijk wat verschillen. Ik denk dat we nog verder discussie moeten voeren over die ondersteuning in de thuistaal en allemaal eerlijk onze mening moeten zeggen. Het is nog belangrijker dat we allemaal een openheid van geest aan de dag leggen om te zien wat het wetenschappelijk onderzoek hierover al heeft aangetoond. Dat is positief voor kinderen.

**De voorzitter**: De heer Van Dijck heeft het woord.

**De heer Kris Van Dijck**: Ik hecht heel veel belang aan mensen die brugfuncties opnemen. Een brug vertrekt ergens en komt ergens aan. Wanneer een leerkracht van goede wil is, maar niet de kans heeft om met haar collega's te communiceren omdat ze alleen Turks spreekt, vraag ik me af naar waar die brug leidt.

**De heer Boudewijn Bouckaert**: Daar is iedereen het over eens.

De mainstream in dit debat is dat Nederlands inderdaad de onderwijstaal is. Dat is het streefdoel. Als het oetc daar dienstig aan is, is dat welkom. Eigenlijk is er een grotere consensus dan men denkt.

Mevrouw Brusseel, de discussie over Brussel-Halle-Vilvoorde is destijds afgesprongen onder premier Verhofstadt wegens het feit dat de Franse Gemeenschap allerlei projecten wou subsidiëren op Vlaams grondgebied. Vlaanderen ging er niet mee akkoord dat een andere overheid actief werd met subsidiëring op zijn grondgebied. Daarop is het overleg afgesprongen. De heer Lambert heeft het om die reden doen afspringen. Maar als we het toelaten voor de Turkse staat, waarom dan niet voor de Franse Gemeenschap? Dat is een principekwestie die we dan maar eens moeten bespreken. We kunnen de grenzen dan openzetten en allerlei staten, zoals Noord-Korea of de Verenigde Staten, hier van alles laten financieren. Op dit moment is dat echter nog altijd niet het geval.

**Mevrouw Ann Brusseel**: We zijn het over één principe eens: geld geven aan onderwijs is nooit een verspilling.

Uw stadsgenoot, de heer Verhofstadt, zal al uw vragen beantwoorden.

**De voorzitter**: Het incident is gesloten.

■